

Apstiprināts ar
Izložu un azartspēļu uzraudzības
inspekcijas priekšnieces
2020.gada 14.aprīļa
Rīkojumu Nr.9

**IZLOŽU UN AZARTSPĒĻU
UZRAUDZĪBAS INSPEKCIJA**

GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

2019

Rīga

SATURS

	Priekšvārds	3
1.	Pamatinformācija	6
1.1.	Inspekcijas juridiskais statuss	6
1.2.	Inspekcijas pamatfunkcijas un atbildības jomas	6
1.3.	Inspekcijas darbības mērķi un virzieni	6
1.4.	Pārskata gada galvenie uzdevumi un faktiskā rīcība to izpildei	9
2.	Finanšu resursi un iestādes darbības rezultāti	12
2.1.	Darba plānā iekļautās prioritātes un informācija par to īstenošanu	14
2.2.	Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze	15
2.3.	Informācija par sniegtajiem pakalpojumiem	22
2.4.	Iekšējā audita pasākumi un ieteikumi	24
3.	Informācija par inspekcijas personālu	24
4.	Komunikācija ar sabiedrību	26
5.	Izložu un azartspēļu un preču un pakalpojumu loteriju nozares darbības rezultāti	28
6.	Galvenie mērķi un uzdevumi 2020.gadā	33

Priekšvārds

Inspekcijas darbības mērķi nosaka Finanšu ministrijas darbības Stratēģijā iekļautais politikas mērķis – caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību. No šī izriet arī galvenie inspekcijas darbības uzdevumi – mērķtiecīga nozares uzraudzības politika, uz risku analīzi balstīti kontroles pasākumi, samazināts administratīvais slogs gan komersantiem, gan inspekcijas amatpersonām, nekontrolētās interaktīvās vides ierobežošana un mazināta spēlētāju atkarība no azartspēlēm.

Pēc kapitālsabiedrību operatīvās informācijas, 2019.gadā izložu un azartspēļu nozares neto ieņēmumi sasniedz 355,3 milj.euro, kas ir par 36,8 milj.euro jeb 11,5% vairāk nekā 2018.gadā. Tajā skaitā, neto ieņēmumi no azartspēlēm sasniedz 307,05 milj.euro, kas ir par 10,5% vairāk nekā 2018.gadā, bet izložu apgrozījums sasniedzis 48,249 milj.euro, kas par 18,2% pārsniedz 2018.gada apgrozījumu.

2019.gadā notikušas nelielas izmaiņas tirgus dalībnieku sastāvā. 2019.gadā pirmo spēļu zāles licenci saņēma SIA “LVBet”, kas plāno piedāvāt gan klasiskās azartspēles, gan interaktīvās azartspēles. Savu darbību 2019.gadā nav atjaunojusi SIA “Gamex”, kas 2018.gada decembrī slēdza kazino viesnīcā Elizabetes ielā 101, Rīgā. 2019.gada jūlijā darbību pārtrauca SIA “Bliks”, kas ekspluatēja spēļu zāles ar “Aladins” preču zīmi. 2019.gada decembrī Uzņēmumu reģistrā tika reģistrēts ieraksts par to, ka SIA “Bliks” tiek reorganizēts un pievienots komercsabiedrībai SIA “DLV”. Līdz ar to SIA “DLV” kļūst par visu SIA “Bliks” saistību un tiesību pārņēmēju. 2019.gada jūlijā izsniegta licence SIA “NIKS”, bet augustā izsniegta jauna licence SIA “LAIMZ” azartspēļu organizēšanai ar elektronisko sakaru pakalpojumu starpniecību. Kopumā 2019.gadā izsniegtas 9 jaunas totalizatora likmju pieņemšanas vietu licences un 1 spēļu zāles licence Terehovā. VAS “Latvijas Loto” 2019.gadā uzsācis 2 jaunas momentloterijas – Labirints un Bagāts.

Kopumā ekspluatēto azartspēļu automātu skaits 2019.gada decembrī ir 8720 jeb par 70 vairāk nekā gadu iepriekš, bet spēļu zāles uz 2019.gada decembrī ir 310 jeb par 1 mazāk nekā gadu iepriekš. 2019.gada beigās Latvijā darbojas 5 kazino, 75 totalizatora likmju pieņemšanas vietas, bet loterijas biļetes tiek izplatītas 867 tirdzniecības vietās. Pārreģistrētas arī visas 5 azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences.

Kopējie azartspēļu un izložu nodokļu un nodevu ieņēmumi valsts budžetā sastāda 40,969 milj.euro, kas ir 4,9% vairāk nekā 2018.gadā. Prognozējams, ka pašvaldību budžetos ieskaitīs 9,5 milj.euro, kas ir aptuveni tikpat, cik gadu iepriekš. Pārējie nozares uzņēmumu aprēķinātie nodokļu maksājumi valsts budžetā sastāda 30,923 milj.euro, kas ir 14,4% jeb 3,89 milj.euro vairāk nekā gadu iepriekš.

2019.gadā Inspekcija izsniegusi 602 preču un pakalpojumu loteriju atļaujas, ar kopējo piedāvāto laimestu fondu 1,639 milj.euro, bet ar valsts nodevu apliekamais laimestu fonds ir 1,527 milj.euro, valsts budžetā ieskaitīti 0,407 milj.euro, kas ir 0,8% pieaugums pret iepriekšējo gadu.

Inspekcijas amatpersonas regulāri veic pārbaudes izložu, azartspēļu un preču loteriju organizēšanas vietās. 2019.gadā veiktas 474 azartspēļu un izložu vietu pārbaudes, tajā skaitā, 48 azartspēļu vietās, izmantojot speciālās tehniskās ierīces; inspektori veikuši 147 preču un pakalpojumu loteriju pārbaudes un piedalījušies preču un pakalpojumu loteriju izlozēs. Inspekcijā saņemti 81 fizisko personu iesniegumi par azartspēļu interneta vietņu, spēļu vietu darbību un izložu organizēšanu. Visi saņemtie

iesniegumi izvērtēti, veiktas pārbaudes vai sniegtas skaidrojošas atbildes. Kopumā sastādīti 13 administratīvo pārkāpumu protokoli ar kopējo piemēroto naudas sodu 5950 *euro*. 2019.gadā pieņemts 91 lēmums par nelicencēto interaktīvo azartspēļu vietņu bloķēšanu, un lēmumos ietverti 68 domēnu vārdi un 87 IP adreses.

Tā kā inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas un proliferācijas novēršanas likuma (turpmāk - NILTFPL) subjekti, uz kuriem attiecas *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana, minēto uzdevumu veikšana bija Kontroles departamenta 2.nodaļas amatpersonu prioritāte. 2019.gadā inspekcijas amatpersonas bija iesaistītas darba grupās Pasākumu plāna izstrādei, apmācībuursos, kā arī veica nozīmīgu ieguldījumu uzraugāmās nozares komersantu apmācībai, normatīvo vadlīniju izstrādē, sektorālo risku izvērtējumā un risku matricas izstrādē, IKS vadlīniju izstrādē un ziņojumu sniegšanā par kontroles rezultātiem. Līdz ar to sniedzot ieguldījumu kopējā pozitīvā Latvijas novērtējumā. Kopumā 2019.gadā inspekcijas amatpersonas organizējušas 39 apmācības 229 nozares darbiniekiem, veiktas 32 pārbaudes azartspēļu organizētāju birojos un azartspēļu vietās, pieņemti 5 lēmumi par administratīvā soda piemērošanu par pieļautajiem pārkāpumiem.

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija strādā no 1998.gada 1.janvāra. Inspekcijā uz 2019.gada 1.janvāri bija nodarbināti 19 strādājošie. Inspekcijas struktūrā ir 2 departamenti: Kontroles departaments ar 2 nodaļām un Juridiskais departaments ar Licencēšanas nodaļu un Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļu. Kopumā uz 2019.gada 31.decembri personāla sarakstā iekļautas 20 amata vietas (ar 1.jūliju izveidota psihologa – konsultanta amata vieta), faktiski nodarbināti 19 darbinieki. 2019.gadā 1 darbinieks izbeidzis darba attiecības (01.12.19) Inspekcijā.

Likumā noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai inspekcijai 2019. gadā resursi izdevumu segšanai sastādīja 771 452 *euro*, t.sk. budžeta dotācija 763 605 *euro* un plānotie ieņēmumi no sniegtā maksas pakalpojuma par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu (turpmāk - maksas pakalpojums) 7847 *euro*. Resursu izlietojums sastāda: uzturēšanas izdevumiem 680 293,99 *euro* un kapitālieguldījumiem 72 127,31 *euro* jeb kopumā 97,53% no plānotajiem izdevumiem. Finanšu atlikums sastāda 19 030,70 *euro*, ko veido neapgūtais finanšu atlikums no dotācijas 11183,70 *euro*, plānotā maksas pakalpojuma ieņēmumu neizpilde 2331,68 *euro* un neizlietotie maksas pakalpojumu ieņēmumi par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu, kas pārgrāmatoti uz deponēto kontu 5515,32 *euro*. Faktiskie ieņēmumi par maksas pakalpojumu sastāda 70,3 % no plānotā apjoma. Neizpilde skaidrojama ar zemo aktivitāti jaunu azartspēļu iekārtu reģistrēšanā.

2019.gadam un vidējam termiņam Inspekcijas darbības prioritātes ir šādas:

- 1) *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana un novērtējuma ietvaros izteikto rekomendāciju ieviešana Pasākumu plānā noteiktajos termiņos.
- 2) Azartspēļu kontroles uzraudzības sistēmas (turpmāk – AKUS) darbības uzraudzība un kontrole, datu salīdzināšana spēļu vietās un sistēmā, klasisko azartspēļu kontroles pasākumu metožu maiņa, priekšlikumu sniegšana AKUS darbības un uzraudzības pilnveidošanai.
- 3) Veikt uz risku izvērtējumu balstītas pārbaudes azartspēļu organizēšanas vietās, veikt mērķtiecīgas pārbaudes interaktīvo azartspēļu organizētāju *BackOffice* sistēmās, lai

salīdzinātu finanšu rādītājus sistēmās un atskaitēs; lai ievērotu pašizslēgto personu tiesības.

4) Dalība Azartspēļu un izložu jomas attīstības pamatnostādņu pilnveidošanā, sniedzot priekšlikumus grozījumiem normatīvajos aktos praktiskai pieņemto lēmumu īstenošanai, veicināt spēlētāju tiesību interešu aizsardzības pasākumu īstenošanu, sagatavojot nepieciešamās programmatūras prasību specifikāciju.

5) Iestādes darbības procesu pārskatīšana, lai esošo resursu ietvaros nodrošinātu prioritāro uzdevumu izpildi, atsakoties no zemas aktualitātes pasākumiem; veikt nepieciešamos grozījumus iekšējos normatīvajos aktos un sniegt priekšlikumus ārējiem normatīvajiem aktiem, lai sekotu nozares attīstības tendencēm un nodrošinātu efektīvu jomas darbības uzraudzību; veicināt iestādes darbinieku kvalifikācijas un zināšanu līmeņa celšanu.

Šis 2019.gada publiskais pārskats sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2010.gada 5.maija noteikumiem Nr.413 "Noteikumi par gada publiskajiem pārskatiem" un tajā atspoguļota Inspekcijas finansiāli saimnieciskā darbība pagājušā gada laikā, kā arī apkopoti galvenie finansiāli ekonomiskie rādītāji, kas 2019.gadā raksturo izložu un azartspēļu nozari.

Signe Birne,

Izložu un azartspēļu uzraudzības
inspekcijas priekšniece

1. Pamatinformācija

1.1. Inspekcijas juridiskais statuss

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija ir Finanšu ministrijas pārraudzībā esoša tiešās valsts pārvaldes iestāde. Inspekcija sāka darbu 1998.gada 1.janvārī saskaņā ar Ministru kabineta 1997.gada 2.decembra noteikumiem Nr.392 „Finanšu ministrijas Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”. Pašlaik tā darbojas saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu un pamatojoties uz 2004.gada 25.marta Ministru kabineta noteikumiem Nr.176 „Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas nolikums”.

Inspekcija īsteno valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanas jomā, uzraugot organizēšanas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

1.2. Iestādes pamatfunkcijas un atbildības joma

Inspekcijas darbības mērķi nosaka Finanšu ministrijas darbības Stratēģijā iekļautais politikas mērķis – caurskatāmas, legālas azartspēles un izlozes Latvijā, nodrošinot sabiedrības interešu un tiesību aizsardzību. No šī izriet arī inspekcijas stratēģiskie mērķi – mērķtiecīga nozares uzraudzības politika, uz risku analīzi balstīti kontroles pasākumi, samazināts administratīvais slogs gan komersantiem, gan inspekcijas amatpersonām, nekontrolētās interaktīvās vides ierobežošana un mazināta spēlētāju atkarība no azartspēlēm.

Saskaņā ar Azartspēļu un izložu likumu, Preču un pakalpojumu loteriju likumu un Inspekcijas Nolikumu (Ministru kabineta 2004.gada 25.marta Noteikumi Nr.176), Inspekcijai ir šādi **pamatuzdevumi**:

- 1) realizēt valsts politiku azartspēļu un izložu organizēšanā;
- 2) veikt azartspēļu un izložu organizētāju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 3) veikt preču un pakalpojumu loteriju organizētāju uzraudzību un kontroli;
- 4) izstrādāt ar azartspēļu un izložu organizēšanu saistītu normatīvo aktu projektus;
- 5) nodrošināt azartspēļu un izložu tirgus sistemātisku uzskaiti un statistisku analīzi;
- 6) reģistrēt azartspēļu automātus un iekārtas un sniegt valsts un pašvaldību institūcijām azartspēļu un izložu nodokļa administrēšanai nepieciešamās ziņas;
- 7) nodrošināt vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas darbību, izmantojot tiešsaistes datu apmaiņu ar azartspēļu organizētājiem;
- 8) veikt azartspēļu pakalpojumu sniedzēju licencēšanu, uzraudzību un kontroli;
- 9) uzturēt No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistru, veikt minētajā reģistrā iekļauto personu lieguma izpildes kontroles un uzraudzības pasākumus.

1.3. Iestādes darbības mērķi un virzieni

Inspekcijas darbības virsmērķis, atbilstoši Finanšu ministrijas darbības stratēģijā 2017.-2019.gadam iekļautajam azartspēļu un izložu organizēšanas politikas vadības virziena mērķim, - “Nodrošināt izložu un azartspēļu organizēšanas likumību sabiedrības interešu un personu tiesību aizsardzībai”.

Inspekcijas darbības virsmērķis – uzraudzīt un kontrolēt izložu un azartspēļu, azartspēļu pakalpojumu sniegšanas, preču un pakalpojumu loteriju organizēšanu tā, lai iespējamās kaitīgās sekas minimizētu un samazinātu iespējamos riskus -, ietver vairākas sastāvdaļas:

- Nodrošināt, ka piedāvātās azartspēles un izlozes ir godīgas un drošas;
- Nodrošināt spēlētāju tiesību aizsardzību;
- Veicināt patērētāju aizsardzību pret azartspēļu atkarības veidošanos;
- Nepieļaut nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, citus finanšu noziegumus, sporta spēļu rezultātu sarunāšanu un patērētāju krāpšanu.

Inspekciju vada Inspekcijas priekšniece, kurai tieši pakļauti priekšnieka vietnieks, vecākais lietvedis, psihologs-konsultants un Juridiskais departaments. Juridiskā departamenta sastāvā ir Licencēšanas nodaļa un Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļa. Kontroles departaments pakļauts priekšnieces vietniekam. Kontroles departaments sadalīts 2 nodaļās – attiecīgi 1.nodaļa specializējas “klasisko” azartspēļu un izložu uzraudzībā, bet 2.nodaļa – interaktīvo azartspēļu un izložu uzraudzībā.

Lai īstenotu Inspekcijas Stratēģijā (2017. – 2019.gadam) izvirzītos mērķus, noteiktos uzdevumus un, ievērojot Inspekcijai deleģētās funkcijas, Inspekcijas darbs tiek organizēts, lai sasniegtu **četrus galvenos mērķus**:

- I. Īstenot valsts pārvaldes funkcijas azartspēļu, izložu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas uzraudzībā.
- II. Īstenot pasākumus, kas ierobežotu nelicencētu azartspēļu un izložu organizēšanu, kā arī mazinātu azartspēļu atkarības veidošanos.
- III. Nodrošināt azartspēļu, izložu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas kontroli, nepieļaujot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, citus finanšu noziegumus un patērētāju krāpšanu.
- IV. Nodrošināt tiesisku, stabilu, efektīvu, profesionālu, klientorientētu un atklātu inspekcijas darbību.

1.3.1. Valsts pārvaldes funkciju īstenošana azartspēļu, izložu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas uzraudzībā

Ar pirmā darbības mērķa īstenošanu tiek sasniegts šāds rezultāts:

- Izvērtēti potenciālie tirgus dalībnieki un to plānotās darbības pirms komercdarbības uzsākšanas,
- Izvērtēti piedāvāto azartspēļu, izložu un preču un pakalpojumu loteriju noteikumi,
- Novērtēta azartspēļu iekārtu dokumentāla tehniskā atbilstība testēšanas iestādes sertifikātā norādītajam,
- Izvērtēta plānotās spēļu vietas atbilstība normatīvo aktu prasībām,
- Izvērtēta azartspēļu pakalpojumu sniedzēja plānotā darbība,
- Nodrošināta azartspēļu vietu un iekārtu uzskaitē, to reģistru uzturēšana.

- Analizēta kopējā nozares apgrozījuma un ieņēmumu ietekme uz tautsaimniecību,
- Sagatavotas prognozes ieņēmumiem valsts un pašvaldību budžetos nākošos plānošanas periodos.

1.3.2. Veikti pasākumi, kas ierobežotu nelicencētu azartspēļu un izložu organizēšanu, kā arī mazinātu azartspēļu atkarības veidošanos.

Ar otrā darbības mērķa īstenošanu tiek sasniegts šāds rezultāts:

- Veikts nepārtraukts interaktīvās vides (interneta, TV, u.c. komunikāciju) monitorings, tādējādi novēršot un neļaujot nelicencētu azartspēļu un izložu organizēšanu, pieņemot lēmumus par nelicencētu azartspēļu organizētāju vietnes bloķēšanu un finanšu darījumu apturēšanu,
- Nodrošināta komunikācija un sadarbība ar finanšu iestādēm un maksājumu iestādēm par maksājumu atteikumu par nelicencētu azartspēļu darījumiem,
- Izstrādāti priekšlikumi Ministru kabineta noteikumiem par pašatteikušos spēlētāju vienotā reģistra saturu, sagatavota tehniskā specifikācija reģistra programmatūras izstrādei un realizēts iepirkums, izstrādāts iekšējais normatīvais akts par reģistra darbību un datu apstrādi, nodrošināta attiecīgā reģistra ieviešanu un darbību, organizēta sabiedrības informēšana par reģistra izveidi,
- Izveidota psihologa-konsultanta amata vieta Inspekcijā, lai nodrošinātu psiholoģisko atbalstu personām, kurām azartspēļu spēlēšana rada problēmas.

1.3.3. Nodrošināta azartspēļu, izložu un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas kontrole, nepieļaujot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, citus finanšu noziegumus un patērētāju krāpšanu.

Ar trešā darbības virziena īstenošanu tiek sasniegts šāds rezultāts:

- Ieviesta azartspēļu automātu pieslēgšana vienotajai Azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmai (AKUS), azartspēļu organizēšanas vietās veikti kontroles pasākumi, izmantojot AKUS iegūtos datus, pārliecinoties par datu atbilstību sistēmā un azartspēļu vietās,
- Veiktas padziļinātās azartspēļu automātu un iekārtu, to spēļu programmu pārbaudes, izmantojot speciālos tehniskos līdzekļus ne mazāk kā 10% gadījumu no reģistrēto azartspēļu automātu skaita,
- Izvērtējot riskus, dalība vismaz 15% preču vai pakalpojumu loteriju izlozēs un to organizēšanas vietās, uzraugot preču un pakalpojumu loteriju norises organizēšanas likumību,
- Izstrādāti jauni iekšējie normatīvie akti NILLTFN jomā:
 - risku pārvaldības procesa vadlīnijas NILLTF jomā azartspēļu un izložu organizētājiem un Inspekcijas amatpersonām;
 - nozares apdraudējumu un ievainojamības risku profilēšanas matrica;
 - azartspēļu un izložu jomas sektorālo risku novērtējums.

- Veikti uz risku izvērtējumu balstīti monitoringa un kontroles pasākumi NILLTF novēršanā, pārbaudot Inspekcijas izstrādāto ieteikumu piemērošanu, organizētas nozares amatpersonu apmācības.

1.3.4. Nodrošināta tiesiska, stabila, efektīva, profesionāla, klientorientēta un atklāta inspekcijas darbība

Ar ceturrtā darbības virziena īstenošanu tiek sasniegts šāds rezultāts:

- Nodrošināta visu licencēto azartspēļu un izložu organizētāju finanšu pārskatu analīze,
- Vienu reizi ceturksnī sagatavots nozares kapitālsabiedrību darbības rezultātu rādītāju un statistiskās informācijas apkopojums atbilstoši Statistikas likumam.
- Pilnveidota elektronisko pakalpojumu sniegšana klientu apkalpošanā,
- Veicināta dokumentu un informācijas elektroniskā aprīte ar klientiem un valsts iestādēm,
- Pastāvīgi pilnveidota Vienotā azartspēļu informācijas sistēma (VAIS), lai mazinātu administratīvo slogu azartspēļu un izložu organizētājiem un atvieglotu datu ieguvī,
- Īstenoti komunikācijas pasākumi, lai nodrošinātu sabiedrības informētību par Inspekcijas darbībām un azartspēļu un izložu nozares ietekmi uz sabiedrību, katru indivīdu un valsts ekonomiku.

Inspekciju finansē no valsts pamatbudžeta Finanšu ministrijas budžeta programmas „Uzraudzība un kontrole” apakšprogrammas 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” ietvaros.

1.4. Pārskata gada galvenie uzdevumi un faktiskā rīcība to izpildei

Nozīmīgākie pasākumi 2019.gadā bija šādi:

1) *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana un novērtējuma ietvaros izteikto rekomendāciju ieviešana Pasākumu plānā noteiktajos termiņos; vadlīnijas, apmācības, kontroles pasākumi.

Tā kā inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas un proliferācijas novēršanas likuma (turpmāk - NILLTFPL) subjekti, uz kuriem attiecas *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana, minēto uzdevumu veikšana bija Kontroles departamenta 2.nodaļas amatpersonu prioritāte. 2019.gadā inspekcijas amatpersonas bija iesaistītas darba grupās Pasākumu plāna izstrādei, apmācībuursos, kā arī veica nozīmīgu ieguldījumu uzraugāmās nozares komersantu apmācībai, normatīvo vadlīniju izstrādē, sektorālo risku izvērtējumā un risku matricas izstrādē, IKS vadlīniju izstrādē un ziņojumu sniegšanā par kontroles rezultātiem. Līdz ar to sniedzot ieguldījumu kopējā pozitīvā Latvijas novērtējumā. Kopumā 2019.gadā inspekcijas amatpersonas organizējušas 39 apmācības 229 nozares darbiniekiem, veiktas 32 pārbaudes azartspēļu organizētāju birojos un azartspēļu vietās, pieņemti 5 lēmumi par administratīvā soda piemērošanu par pieļautajiem pārkāpumiem.

2) Azartspēļu kontroles uzraudzības sistēmas (AKUS) ieviešana, tās darbības uzraudzība un kontrole, datu salīdzināšana spēļu vietās un sistēmā, klasisko azartspēļu kontroles pasākumu metožu maiņa, priekšlikumu sniegšana AKUS darbības un uzraudzības pilnveidošanai.

Pamatojoties uz 2016. gada 20. decembrī pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr. 821 "Noteikumi par vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas ieviešanas un uzturēšanas kārtību, sistēmā iekļaujamiem datiem un to apmaiņas kārtību" (stājas spēkā ar 2019. gada 1. janvāri) tika uzsākta azartspēļu automātu pieslēguma statusa (on-line/off-line) pārbaude vienotajā azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmā (turpmāk – vienotā sistēma (AKUS)) un iegūtā informācija salīdzināta ar Vienotās azartspēļu informācijas sistēmas (turpmāk – VAIS) pieejamajiem datiem.

Veicot azartspēļu automātu pieslēguma statusa pārbaudi vienotā sistēmā (AKUS), tika secināts, ka azartspēļu organizētāju VAIS sistēmā paziņotais iekārtu spēļu automātu skaits sakrīt ar faktiski uzstādītajiem un ekspluatētajiem azartspēļu automātiem. Turpmāk jānodrošina, lai likvidētu atšķirības starp sistēmā AKUS iegūto informāciju un inkasācijas procesā spēļu vietā iegūto informāciju un noskaidrotu atšķirību iemeslus.

3) Kopš 2014.gada 1.augusta Elektronisko sakaru likumā Inspekcijai tika noteiktas tiesības pieņemt lēmumu ierobežot piekļuvi Latvijā nelicencēta interaktīvo azartspēļu organizētāja domēna vārdam vai interneta protokola adresei, t.i. bloķēt piekļuvi identificētām Latvijā nelegālām azartspēļu organizētāju interneta tīmekļu vietnēm.

Efektivizējot Latvijā nelicencēto interaktīvo azartspēļu organizētāju tīmekļa vietņu identificēšanu, 2017.gada Inspekcija uzraudzības procesa pilnveidošanai ieviesa *Nelicencēto interaktīvo azartspēļu organizēšanas vietņu analīzes un uzraudzības IT risinājumu*, kas paaugstina darba efektivitāti un veic automātisku vietņu kontroli.

Saeima 2019.gada 3.aprīlī pieņēma likumu "Par valsts budžetu 2019.gadam" un to pavadošos 14 likumprojektus, t.sk., tika pieņemti četri likumprojekti, kas paredz ierobežot Latvijā nelicencētu interaktīvo azartspēļu un izložu pieejamību.

Kompleksie pasākumi paredz:

a) Grozījumus Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā

- nosakot pienākumu kredītiestādēm un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem atteikt attālināto maksājumu veikšanu ar Latvijas Republikas rezidentam izsniegto maksājumu karti Latvijas Republikā nelicencētam interaktīvo azartspēļu un interaktīvo izložu organizētājam;

- nosakot pienākumu kredītiestādēm un citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem sniegt Valsts ieņēmumu dienestam atteikumu pārskatu par kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju par Latvijas Republikas rezidentu attālināto maksājumu pieteikumiem Latvijas Republikā nelicencētam interaktīvo azartspēļu un interaktīvo izložu organizētājam.

b) Grozījumus Elektronisko sakaru likumā

- elektronisko sakaru komersants, izpildot inspekcijas lēmumu par piekļuves ierobežošanu, nodrošinās tīmekļa vietnes lietotāja pāradresāciju uz inspekcijas tīmekļa vietni, kurā lietotājam tiks sniegta informācija par liegumu spēlēt Latvijā nelicencētas interaktīvās azartspēles un interaktīvās izlozes, par Latvijā licencētiem interaktīvajiem azartspēļu organizētājiem, kā arī informācija par atkarību no azartspēlēm un izlozēm mazinošiem pasākumiem;

- nepārprotami noteikt minimālās piekļuves ierobežošanas prasības un arī tiesības elektronisko pakalpojumu sniedzējam izvēlēties tehnoloģisko risinājumu, kā tiek ierobežota piekļuve attiecīgajai tīmekļa vietnei sev piemērotā veidā;

- pilnveidot regulējumu attiecībā uz to, ja elektronisko sakaru komersants atbilstoši normatīvo aktu prasībām regulāri nenodrošina pieejas ierobežošanu Latvijā nelicencētu interaktīvo azartspēļu un interaktīvo izložu organizētāja tīmekļa vietnei vismaz minimālo prasību līmenī.

c) Grozījumus Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā

- paredzot noteikt atbildību personai par dalību Latvijas Republikā nelicencētās interaktīvās azartspēlēs vai interaktīvās izlozēs.

d) Grozījumus Azartspēļu un izložu likumā

- nosakot liegumu personai piedalīties Latvijā nelicencētās interaktīvās azartspēlēs un interaktīvās izlozēs;

- iespēju fiziskai personai pieprasīt noteikt tai liegumu spēlēt azartspēles, t.sk. interaktīvās azartspēles un interaktīvās izlozes, un iekļaut to pašatteikušos personu reģistrā.

Interaktīvo azartspēļu nelegālajam sektoram Latvijā vērojams ikgadējs pieaugums (1,2% līdz 2,1% gadā), tomēr jāatzīmē, ka to ietekmē tehnoloģiju attīstība aktivitātes pieaugums interneta vidē kopumā, t.sk. interaktīvo azartspēļu un izložu attīstība visā pasaulē.

Laika posmā no 2019.gada jūnija līdz decembrim nelicencēto interaktīvo azartspēļu organizētāju ierobežošanas ietvaros tika veiktas 6 pārbaudes pie Elektronisko sakaru komersantiem par ierobežošanas īstenošanu, kā rezultātā aptuveni 400 000 Latvijas iedzīvotāju tika ierobežota piekļuve nelicencētām interneta vietnēm.

4) Dalība Finanšu ministrijas izstrādātā “Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņu 2020.-2027.gadam” projekta sagatavošanā.

Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādņu izstrādes mērķis ir veicināt uz ilgtermiņa attīstību orientētu, caurskatāmu, godīgu, legālu azartspēļu un izložu organizēšanu Latvijā, vienlaikus nodrošinot sabiedrības interešu, sabiedrības veselības un personas/spēlētāja tiesību aizsardzību un labklājību, tādējādi nodrošinot kvalitatīvus izklaides pasākumus sociāli atbildīgā un atkarības riskus neradošā veidā un mazinot nozares izraisītās sekas.

Inspekcija iesaistījās un iniciēja steidzami risināmu jautājumu – izveidot vienotu reģistru, kurā visi spēlētāji, kuriem azartspēļu spēlēšana rada problēmas, varētu tikt ieļauti, un tas liegtu tiem piedalīties azartspēlēs. Pašlaik šāda iespēja ir nodrošināta katrai atsevišķai interaktīvo azartspēļu vietnei, bet nepieciešams panākt, ka šāda iespēja dota ikvienam spēlētājam un ikviena spēļu vieta pieslēgta šai sistēmai.

Spēlētāju tiesību aizsardzības stiprināšanai – tika sagatavota tehniskā specifikācija pašatteikušos spēlētāju reģistra programmatūras izstrādei un realizēts iepirkums, izstrādāts iekšējais normatīvais akts par reģistra darbību un datu apstrādi, nodrošinot attiecīgā reģistra ieviešanu un darbību. Papildus organizēts psiholoģiskais atbalsts spēlētājiem.

Pētījumi liecina, ka Latvijā apmēram 6% iedzīvotāju ir azartspēļu atkarības riskā, savukārt 1.3% ir problēmas ar azartspēļu spēlēšanu ar negatīvām sekām. Absolūtajos ciparos tas nozīmē, ka 79 tūkstošiem Latvijas iedzīvotāju ir nosliece uz azartspēļu atkarību, bet 16 tūkstošiem šī problēma ir smagākā pakāpē.

2019.gada 16.jūlijā Ministru kabinets apstiprināja noteikumus Nr. 333 “No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra noteikumi”, kas noteica tehniskās prasības reģistram un tajā iekļaujamajai informācijai. 7.augustā tika izsludināts iepirkums sistēmas izstrādei ar uzdevumu 2020.gada 1.janvārī reģistram uzsākt darbu.

Ar 2020.gada 1.janvārī Latvijā sācis darboties visaptverošs pašatteikušos personu reģistrs – rīks, kas pasargā no azartspēļu atkarības un kas darbosies katrā interaktīvo azartspēļu vietnē vai fiziskajā spēļu zālē, kazino.

Inspekcijas uzdevums ir ne vien azartspēļu un izložu organizēšanas uzraudzība, bet arī ar tām saistīto iespējamo sociālo risku mazināšana. Viens no pieejamajiem instrumentiem azartspēļu radīto problēmu pārvarēšanai ir bezmaksas psiholoģiskais atbalsts tiem, kuri apzinās un vēlas cīnīties ar pārmērīgu tieksmi spēlēt azartspēles. Sākot ar 2019.gada 1.jūliju, inspekcijā izveidota sertificēta psihologa – konsultanta amata vieta. Kopā ar sertificētu speciālistu azartspēļu spēlētājs un viņa tuvinieki var saņemt iedrošinājumu, atbalstu un ieteikumus, lai mērķtiecīgi un efektīvi risinātu problēmas.

Sešu mēnešu laikā, kopš inspekcija īsteno valsts nodrošinātu bezmaksas psihologa palīdzību pārmērīgas azartspēļu spēlēšanas tieksmes pārvarēšanai, sniegtas 295 sertificēta psihologa konsultācijas un organizētas 20 atbalsta grupas spēlētājiem, kuri sevī saskata atkarības problēmas, un 6 grupas tuviniekiem.

- 5) Iestādes darbības procesu pārskatīšana, lai esošo resursu ietvaros nodrošinātu prioritāro uzdevumu izpildi, atsakoties no zemas aktualitātes pasākumiem.

Būtiskākās izmaiņas aptver kontroles un uzraudzības pasākumus, jo maksimālais resursu izlietojums un uzmanība tiek pievērsta kontroles pasākumiem, kuri veikti, lai nodrošinātu pārbaudes visaugstākā riska darījumos. Šajos pasākumos veic padziļinātu pārbaudi, izvērtējumu un analīzi, nepieciešamības gadījumā sagatavojot ziņojumu FID, VID vai tiesībaizsardzības iestādēm.

2. Finanšu resursi un to izlietojums

Inspekcija tiek finansēta valsts pamatbudžeta Finanšu ministrijas budžeta programmas “Uzraudzība un kontrole” apakšprogrammas 39.02.00 „Izložu un azartspēļu organizēšanas un norises uzraudzība” ietvaros.

Likumā noteikto uzdevumu veikšanai, kā arī pastāvīgas uzraudzības un kontroles pasākumu nodrošināšanai inspekcijai 2019.gadā resursi izdevumu segšanai sastādīja 771 452 *euro*, t.sk. budžeta dotācija 763 605 *euro* un plānotie ieņēmumi no sniegtā maksas pakalpojuma par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu (turpmāk - maksas pakalpojums) 7847 *euro*. Resursu izlietojums sastāda: uzturēšanas izdevumiem 680 293,99 *euro* un kapitālieguldījumiem 72 127,31 *euro* jeb kopumā 97,53% no plānotajiem izdevumiem.

Finanšu atlikums sastāda 19 030,70 *euro*, ko veido neapgūtais finanšu atlikums no dotācijas 11183,70 *euro*, plānotā maksas pakalpojuma ieņēmumu neizpilde 2331,68 *euro* un neizlietotie maksas pakalpojumu ieņēmumi par azartspēļu iekārtu identifikācijas numuru izsniegšanu, kas pārgrāmatoti uz deponēto kontu 5515,32 *euro*. Faktiskie ieņēmumi par maksas pakalpojumu sastāda 70,3 % no plānotā apjoma. Neizpilde skaidrojama ar zemo aktivitāti jaunu azartspēļu iekārtu reģistrēšanā.

Būtiskākie finansiāli ietilpīgākie pasākumi Inspekcijas mērķu sasniegšanai bija:

1. No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistra izstrāde, lai reģistra darbību uzsāktu no 2020.gada 1.janvāra;
2. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku ierobežošanas pasākumu izstrāde un ieviešana izložu un azartspēļu nozarē;
3. Psihologa amata vietas izveide;
4. Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju atjaunošana (datortehnika, serveri, licences);
5. Vienotās izložu un azartspēļu uzraudzības informācijas sistēmas funkcionalitātes uzlabošana.

Inspekcijai piešķirtā valsts finansējuma izlietojumu pa izdevumu posteņiem 2019.gadā un salīdzinot ar 2018.gadu skatīt 1.tabulā.

1.tabula

Inspekcijai piešķirtais valsts budžeta finansējums un tā izlietojums
2018. – 2019.gadā

(euro)

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2018.gadā (faktiskā izpilde)	2019.gadā	
			apstiprināts tāmē	faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	781 624	771 452	769 120
1.1.	Dotācijas	775 047	763 605	763 605
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	6 577	7 847	5 515
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	0	0	0
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	0	0	0
2.	Izdevumi (kopā)	754 911	771 452	752 421
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	673 734	687 606	680 294
2.1.1.	kārtējie izdevumi	673 734	687 606	680 294
2.1.2.	procentu izdevumi	0	0	0
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	0	0	0
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un	0	0	0

	starptautiskā sadarbība			
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	0	0	0
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	81 177	83 846	72 127

Savas darbības nodrošināšanai un noteikto funkciju veikšanai Inspekcija nesāņem ārvalstu finanšu palīdzību, ziedojumus vai dāvinājumus. Inspekcija nav saņēmusi valsts aizdevumus, nav veikusi un pasūtījusi pētījumus, tai nav finanšu saistības.

2.1. Darba plānā iekļautās prioritātes un informācija par to īstenošanu

Ievērojot Finanšu ministrijas Stratēģijā 2017.-2019.gadam izvirzītos mērķus un, lai nodrošinātu sabiedrības interešu aizsardzību, Finanšu ministrijas Darba plānā 2019.gadam Inspekcijai iekļauti 4 uzdevumi.

1. Normatīvo aktu izstrāde, lai pilnveidotu tiesisko regulējumu vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas (AKUS) darbībai.

Izstrādāti grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 27.jūnija noteikumos Nr.512 "Azartspēļu un izložu organizēšanas un uzturēšanas uzraudzības un kontroles kārtība", lai pilnveidotu kontroles procesu izmantojot AKUS, kā arī noteiktu vienotu metodiku interaktīvo spēļu uzraudzībai.

2. Normatīvo aktu izstrāde, lai nodrošinātu ēnu ekonomikas azartspēļu jomā ierobežošanu.

Lai nodrošinātu kompleksu pieeju nelicencētā interaktīvo azartspēļu piedāvājuma ierobežošanā, sadarbībā ar Finanšu ministriju izstrādāti priekšlikumi un Saeimā apstiprināti (03.04.2019) grozījumi Elektronisko sakaru likumā, Kredītiestāžu likumā, Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā, Azartspēļu un izložu likumā, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā. Minētie likumi paredz papildu pienākumus un tiesības Inspekcijai pieprasīt papildu informāciju no elektronisko sakaru komersantiem, pienākums maksājumu iestādēm un finanšu iestādēm atteikt maksājumus par nelicencētu azartspēļu vietnēs liktām likmēm, kā arī noteikt fiziskās personas atbildību par dalību nelicencētās azartspēlēs, kas var rezultēties ar administratīvo sodu.

3. Nozares politikas plānošanas dokumenta izstrāde azartspēļu un izložu organizēšanas jomā.

Pamatnostādnes izsludinātas Valsts sekretāru sanāksmē, 2019.gada 10.janvārī. Pamatojoties uz izstrādātajām Azartspēļu un izložu jomas pamatnostādnēm 2019.-2026.gadam, sagatavoti priekšlikumi grozījumiem Azartspēļu un izložu likumā, lai pilnveidotu prasības azartspēļu organizēšanas licences saņemšanai; Reklāmas likumā, lai sakārtotu azartspēļu un izložu reklāmas jautājumus; MK 06.01.2015 noteikumos Nr.7 "Kārtība, kādā iesniedzams ziņojums par azartspēļu un izložu organizēšanu", lai atvieglotu administratīvo slogu atkārtotas informācijas sniegšanā; MK 19.12.2006

noteikumos Nr.1043 "Azartspēļu un izložu organizācijas vienotā grāmatvedības uzskaites kārtība", lai nodrošinātu vienotus interaktīvo azartspēļu un izložu uzskaites principus un spēlētājiem sniegto priekšrocību (bonusu) sniegšanas kārtību.

4. Izveidota tiešsaistes sistēma no azartspēlēm atkarīgo personu piekļuves ierobežošanai azartspēļu organizēšanas vietās.

Izstrādāti grozījumi Azartspēļu un izložu likumā, sagatavoti Ministru kabineta noteikumi par No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistrā iekļaujamo informāciju un tās nodošanu azartspēļu organizētājiem, veikts iepirkums IAUI un izveidota tiešsaistes sistēma personu piekļuves ierobežošanai azartspēļu vietās.

2.2. Rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

Inspekcijas darbības rezultāti un to rezultatīvo rādītāju izpilde tiek vērtēta atbilstoši Inspekcijas 2017.-2019.gada darbības Stratēģijā ietvertajiem darbības virzieniem, ievērojot izvirzītos uzdevumus darbības virziena īstenošanai, kā arī saskaņā ar precizētajiem, ar Finanšu ministriju saskaņotajiem rezultatīvajiem rādītājiem par 2019.gadu.

2.tabula

Inspekcijas rezultatīvo rādītāju izpilde 2019.gadā

1. Darbības virziens: Kapitālsabiedrību licencēšana, uzraudzība un darbības analīze				
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		2019-pl.	2019-fakt.	%
1.1. Izložu, azartspēļu, preču un pakalpojumu loteriju organizētāju licencēšana	Izsniegtās (pārreģistrētās) licences (skaits)	436*	440	100,9
	Licences izsniegšanai (pārreģistrācijai) iesniegtās dokumentācijas atbilstība normatīvo aktu prasībām (%)	100	100	-
	Izsniegtās preču un pakalpojumu loteriju atļaujas (skaits)	600*	602	100,3
	Preču un pakalpojumu loteriju atļaujas izsniegšanai iesniegtās dokumentācijas atbilstība normatīvo aktu prasībām (%)	100	100	-
1.2. Kapitālsabiedrību darbības analīze	Izložu un azartspēļu nodeva valsts pamatbudžetā (euro)	3 563 520*	3 678 080	103,2
	Preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas valsts nodeva valsts pamatbudžetā (euro)	380 000*	407 512	107,2

*-precizēts rezultatīvais rādītājs atbilstoši FM apstiprinātajiem rādītājiem

Skaidrojums par 2019.gada **licencēšanas darbību**:

Uz 2019.gada 31.decembri Latvijā tiek ekspluatēti 8720 azartspēļu automāti un 67 kazino spēles galdi, kas uzstādīti 310 spēļu zālēs un 5 kazino. Latvijā darbojas 75

totalizatora likmju pieņemšanas vietas, bet Latvijas loto piedāvātās loterijas var iegādāties 870 tirdzniecības punktos un interaktīvajā vidē.

3.tabula

2019. gadā izsniegtās un pārreģistrētās licences pa darbības veidiem

Licences veids	Skaitis
Azartspēļu organizēšanas licence visiem veidiem	12
Azartspēļu organizēšanas licence on-line	4
Spēļu zāles licences	315
Totalizatora likmju pieņemšanas vietas licences	74
Kazino licences	5
Bingo licences	2
Azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences	5
Valsts mēroga skaitļu izlozes	6
Valsts mēroga momentloterijas	16
Vietēja mēroga vienreizēja loterijas licence	1
Kopā	440

Kā redzams 2.tabulā, plānotais azartspēļu un izložu nodevas apmērs valsts budžetā iekasēts par 3,2% vairāk nekā plānots. Palielinājusies interese no azartspēļu organizētājiem, kuriem jau ir interaktīvo azartspēļu organizēšanas licence, bet kuri vēlas saņemt otru licenci citai interneta vietnei. Tādā gadījumā nepieciešams reģistrēt jaunu kapitālsabiedrību un saņemt jaunu interaktīvo azartspēļu organizēšanas licenci (SIA Laimz, SIA MrGreen).

2019.gadā tika pieņemts lēmums par SIA "Gamex" licences nepārreģistrēšanu, jo kapitālsabiedrības parādsaistības pārsniedza tās aktīvus, kā arī Inspekcija neguva pārliecību par SIA "Gamex" dalībnieku naudas līdzekļu izcelsmes tiesiskumu. Tika anulēta arī SIA "Bliks" licence, jo tā tika reorganizēta un reorganizācijas procesa ietvaros pievienota SIA "DLV".

2020.gadā paredzams interaktīvo azartspēļu organizēšanas pieaugums, jo Inspekcijas Licencēšanas nodaļā izskatīšanā atrodas 4 iesniegumi par interaktīvo azartspēļu darbības uzsākšanu – SIA "Laimz", SIA "NB", SIA "Mr Green" un SIA "LVBet".

Lai nodrošinātu, ka azartspēles un izlozes tiek organizētas atbilstoši normatīvo aktu prasībām un tajās izmantotās programmas atbilst testēšanas iestāžu izsniegtajiem sertifikātiem, ir izveidots un uzturēts azartspēļu automāta atbilstības sertifikātu, azartspēļu automāta spēles programmas atbilstības sertifikātu un interaktīvo azartspēļu un izložu spēles programmu atbilstības sertifikātu reģistrs un tajā ievadīti un apstrādāti **748** atbilstības sertifikāti, kas sastāda 100% no visiem iesūtītajiem.

2019.gadā Inspekcija izsniegusi **602 preču un pakalpojumu loteriju atļaujas**, no tām 72,9% izsniegtas paātrinātā kārtībā. Vienlaikus pieņemti 17 lēmumi par atteikumu izsniegt preču vai pakalpojumu loterijas atļauju. Tas saistīts ar neatbilstošiem noteikumiem, neiespējamībai nodrošināt laimestu nejaušības principu, vai loterijas organizēšanā tiek piedāvāts iegādāties preces, kuras likums aizliedz izmantot par loterijas precī vai laimestu.

Kopējais loterijās piedāvātais laimestu fonds sastāda 1,639 milj.euro, bet ar valsts nodevu apliekamais laimestu fonds ir 1,527 milj.euro, valsts budžetā ieskaitīti 0,407 milj.euro, tajā skaitā, par paātrinātu dokumentu izskatīšanu iekasēti 20663 euro.

4.tabula

2.Darbības virziens: Azartspēļu un izložu organizētāju darbības kontrole				
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		2019-pl.	2019-fakt.	%
2.1.Azartspēļu un izložu nozares dalībnieku kontroles pasākumi	2.1.1.Kontroles un uzraudzības pasākumi izlozēs un azartspēlēs, preču un pakalpojumu loterijās (skaits)	2134*	2382	
		300*	147	
2.2. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un terorisma finansēšanas (NILLTF) pasākumu plānā iekļauto uzdevumu izpilde	2.2.1. Regulāra NILLTF risku novērtēšana, tipoloģiju noteikšana un vadlīniju aktualizēšana	100%	100%	-
	2.2.2. Inspekcijas atbildīgo amatpersonu par NILLTF jomu apmācības (apmācību skaits gadā)	1	3	3reizes
	2.2.3. Uzraugāmo subjektu atbildīgo amatpersonu par NILLTF jomu apmācības (apmācību skaits gadā)	17	39	229,4
	2.2.4.Uz risku analīzes rezultātu balstītas visu uzraugāmo subjektu pārbaudes (pārbažu skaits gadā)	70	32	45,7
2.3.Ieviesta azartspēļu automātu pieslēgšana vienotajai azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmai	2.3.1.Spēļu automāti pieslēgti azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmai (%)	100	100	-
2.4. Samazināts Latvijā nelicenzētu interaktīvo azartspēļu organizētāju tirgus segments, tādā veidā veicinot godīgu konkurenci un nodrošinot ieņēmumu pieaugumu budžetā.	2.4.1.Pieaugums no interaktīvo azartspēļu ienākumiem katru gadu (%)	20%*	32,9%	+12,9

*-precizēts rezultatīvais rādītājs atbilstoši FM apstiprinātajiem rādītājiem

Skaidrojums par kontroles pasākumiem:

1) Inspekcijas amatpersonas regulāri veic pārbaudes izložu, azartspēļu un preču loteriju organizēšanas vietās. 2019.gadā Kontroles departamenta amatpersonas veikušas šādus **kontroles un uzraudzības pasākumus**:

- Tika veiktas un nodrošinātas **100%** spēļu zāļu, bingo zāļu, totalizatoru likmju pieņemšanas vietu, kazino un interaktīvo azartspēļu organizēšanas vietu, pārbaudes, kā arī uz risku izvērtējumu balstītas atkārtotas pārbaudes pakalpojumu sniegšanas vietās. 2019.gadā ir veiktas **712** pārbaudes.
- Tika nodrošināta 100% kazino inkasācijas procesa uzraudzība, piedaloties 1670 inkasāciju procesos klātienē un attālināti.
- Tika veiktas **48** padziļinātās azartspēļu automātu un iekārtu, to spēļu programmu pārbaudes, izmantojot speciālos tehniskos līdzekļus, lai konstatētu sertifikātā uzrādītās informācijas atbilstību. No kopējā reģistrētā un uzstādītā azartspēļu automātu skaita **11%** gadījumos tika veiktas tehniskās pārbaudes, kas sastāda **898** spēļu iekārtas.
- Tika sniegti **295** skaidrojumi un konsultācijas fiziskām un juridiskām personām, lai novērstu pārkāpumus pirms to izdarīšanas.
- Izvērtējot riskus, tika veiktas pārbaudes preču un pakalpojumu loterijās un piedalīšanās izlozēs, uzraugot norises organizēšanas likumību. 2019.gadā no **602** reģistrētām preču un pakalpojumu loterijām tika nodrošināti **147** kontroles un uzraudzības pasākumi.
- 2019. gadā, veicot 60 preču un pakalpojumu loteriju reklāmu monitoringu, tika atklāti **2** gadījumi, kad preču un pakalpojumu loteriju organizētāji nav saņēmuši attiecīgās loteriju organizēšanas atļaujas, kā arī **2** gadījumos netika ievēroti loterijas noteikumi. Par visiem monitoringa laikā atklātiem pārkāpumiem tika uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība.
- Pastāvīgi veicot interneta monitoringu, tika atklāti un īstenoti kontroles un uzraudzības pasākumi nelicencētu interaktīvo azartspēļu un izložu ierobežošanā. 2019. gadā tika atklāti un sagatavots **91** lēmuma projekts par nelicencēto azartspēļu un izložu vietņu bloķēšanu un maksājumu darījumu nepieļaušanu starp nelicencētu azartspēļu un izložu organizētājiem, elektronisko maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kredītiestādēm un maksājumu pakalpojumu sniedzējiem. Šo nelicencēto interaktīvo azartspēļu organizētāju ierobežošanas ietvaros tika veiktas **6** pārbaudes pie Elektronisko sakaru komersantiem par ierobežošanas īstenošanu, kā rezultātā aptuveni **400 000** Latvijas iedzīvotājiem tika ierobežota piekļuve pie bloķētām interneta vietnēm.

2) Būtisku darba apjoma pieaugumu veicina fakts, ka inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk - **NILLTFL**) subjekti, uz kuriem attiecas *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana un novērtējuma ietvaros izteikto rekomendāciju ieviešana Pasākumu plānā noteiktajā apmērā un termiņos. 2019.gadā inspekcijas amatpersonas bija iesaistītas darba grupās Pasākumu plāna izstrādei, apmācību kursos, kā arī veica nozīmīgu ieguldījumu uzraugāmās nozares komersantu apmācībai, normatīvo vadlīniju izstrādei un ziņojumu sniegšanā.

- Pamatojoties uz 24.05.2017 Ministru kabineta rīkojuma Nr.246 “Pasākumu plāns NILLTF risku ierobežošanai 2017. - 2019.gadam”, Inspekcijas amatpersonas veikušas likuma subjektu 229 amatpersonu 39 apmācības, veiktas 32 pārbaudes, kurās 5 gadījumos lemts par administratīvā soda piemērošanu. Izvērtējot procesus, Inspekcija sniegusi 1 ziņojumu par aizdomīgu darījumu Kontroles dienestam.
- Izstrādāti iekšējie noteikumi Nr. 115 “Sankciju noteikšanas vadlīnijas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma pārkāpumiem izložu un azartspēļu organizētājiem”.
- Izstrādāti kritēriji un kārtība, kādā tiek novērtēti azartspēļu un izložu organizētāju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risku līmeņi - izvērtēti visi izložu un azartspēļu organizētāji.
- Izstrādāts un Finanšu izlūkošanas dienestā iesniegts azartspēļu un izložu nozares NILLTPFN sektorālais novērtējums.
- Atbilstoši jaunākajām normatīvo aktu izmaiņām aktualizētas “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas iekšējās kontroles sistēmas izveides vadlīnijas azartspēļu un izložu organizētājiem”.
- Līdz 01.12.2019 tika apzināta citu uzraudzības institūciju un starptautiskās pamatnostādnes NILLTFPN uz risku izvērtējumu balstīta uzraudzība un uzsākta iekšējā normatīvā akta izstrāde.

3) Pamatojoties uz 2016. gada 20. decembrī pieņemtajiem Ministru kabineta noteikumiem Nr. 821 “Noteikumi par vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas ieviešanas un uzturēšanas kārtību, sistēmā iekļaujamiem datiem un to apmaiņas kārtību” (stājas spēkā ar 2019. gada 1. janvāri) tika uzsākta azartspēļu automātu pieslēguma statusa (on-line/off-line) pārbaude vienotajā azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmā (turpmāk – vienotā sistēma (AKUS)) un iegūtā informācija salīdzināta ar Vienotās azartspēļu informācijas sistēmas (turpmāk – VAIS) pieejamajiem datiem.

Veicot azartspēļu automātu pieslēguma statusa pārbaudi vienotā sistēmā (AKUS), tika secināts, ka azartspēļu organizētāju VAIS sistēmā paziņotais iekārtu spēļu automātu skaits sakrīt ar faktiski uzstādītajiem un ekspluatētajiem azartspēļu automātiem. Turpmāk jānodrošina, lai likvidētu atšķirības starp sistēmā AKUS iegūto informāciju un inkasācijas procesā spēļu vietā iegūto informāciju un noskaidrotu atšķirību iemeslus.

5.tabula

3.Darbības virziens: Priekšlikumu sagatavošana un iesniegšana FM normatīvo aktu papildināšanai				
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		2019-pl.	2019-fakt.	%
3.1.Ieviesta azartspēļu automātu pieslēgšana vienotajai azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmai	3.2.1.spēļu automāti pieslēgti azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmai (%)	100	100	-
	3.2. Izložu organizētājiem nodrošināta informācija	3.2.2.Izsniegtās (pārreģistrētās)	1	1

par kārtību, kādā veicami personas datu aizsardzības, spēlētāju reģistrācijas un drošības pasākumi, kā arī noteikta interaktīvo izložu programmas atbilstības pārskatā iekļaujamā informācija.	licences interaktīvo izložu organizēšanai (skaits)			
3.3. Nodrošināta ilgtspējīga un sekmīga azartspēļu un izložu organizēšanas jomas attīstība, ņemot vērā sabiedrības intereses.	3.2.3. Ar Inspekcijas amatpersonu līdzdalību izstrādāts politikas plānošanas dokuments azartspēļu un izložu jomā.	1	Darbs turpinās	x

Paskaidrojumi par sadarbību ar FM priekšlikumu iesniegšanā normatīvo aktu papildināšanai.

Finanšu ministrijas Darba plānā 2019.gadam Inspekcijai izvirzītie uzdevumi bija saistīti ar dalību normatīvo aktu projektu izstrādē:

1. Normatīvo aktu izstrāde, lai pilnveidotu tiesisko regulējumu vienotās azartspēļu automātu kontroles un uzraudzības sistēmas (AKUS) darbībai.

2019. gadā tika sagatavoti priekšlikumi un normatīvajā regulējumā nostiprināta (10.12.2019 MK noteikumi Nr. 594 "Azartspēļu un izložu organizēšanas, uzraudzības un kontroles kārtība") kārtība, kādā veikt kontroles pasākumus izmantojot AKUS, kā arī izmaiņas attālinātās interaktīvo izložu un azartspēļu pārbaudes metodikā, kas ļauj efektīvāk veikt kontroles un uzraudzības pasākumus, kā arī uzraudzīt azartspēļu nodokļa pārraudzības īstenošanu.

2. Normatīvo aktu izstrāde, lai nodrošinātu ēnu ekonomikas azartspēļu jomā ierobežošanu.

Lai nodrošinātu kompleksu pieeju nelicencētā interaktīvo azartspēļu piedāvājuma ierobežošanā, sadarbībā ar Finanšu ministriju izstrādāti priekšlikumi un Saeimā apstiprināti (03.04.2019) grozījumi Elektronisko sakaru likumā, Kredītiestāžu likumā, Maksājumu pakalpojumu un elektroniskās naudas likumā, Azartspēļu un izložu likumā, Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā.

3. Nozares politikas plānošanas dokumenta izstrāde azartspēļu un izložu organizēšanas jomā.

Pamatnostādnes izsludinātas Valsts sekretāru sanāksmē, 2019.gada 10.janvārī. Pamatojoties uz izstrādātajām Azartspēļu un izložu jomas pamatnostādnēm 2019.-2026.gadam, sagatavoti priekšlikumi grozījumiem Azartspēļu un izložu likumā, lai pilnveidotu prasības azartspēļu organizēšanas licences saņemšanai; Reklāmas likumā, lai sakārtotu azartspēļu un izložu reklāmas jautājumus; MK 06.01.2015 noteikumos Nr.7 "Kārtība, kādā iesniedzams ziņojums par azartspēļu un izložu organizēšanu", lai atvieglotu administratīvo slogu atkārtotas informācijas sniegšanā; MK 19.12.2006 noteikumos Nr.1043 "Azartspēļu un izložu organizācijas vienotā grāmatvedības

uzskaites kārtība”, lai nodrošinātu vienotus interaktīvo azartspēļu un izložu uzskaites principus un spēlētājiem sniegto priekšrocību (bonusu) sniegšanas kārtību.

4. Izveidota tiešsaistes sistēma no azartspēlēm atkarīgo personu piekļuves ierobežošanai azartspēļu organizēšanas vietās.

Izstrādāti grozījumi Azartspēļu un izložu likumā, sagatavoti Ministru kabineta noteikumi par No azartspēlēm un interaktīvajām izlozēm pašatteikušos personu reģistrā iekļaujamo informāciju un tās nodošanu azartspēļu organizētājiem, veikts iepirkums IAUI un izveidota tiešsaistes sistēma personu piekļuves ierobežošanai azartspēļu vietās.

Papildus augstākminētajam, inspekcijas speciālisti sagatavojuši grozījumus normatīvajos aktos, lai pilnveidotu nozares uzraudzību:

- Sadarbībā ar Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļu tika uzsākta interaktīvo azartspēļu organizētāju grāmatvedības uzskaites politikas apzināšana un to mijiedarbība ar interaktīvo spēļu sistēmu uzskaites specifiku un grāmatvedības bilances veidlapas precizēšana. Pēc visu pārbažu veikšanas (plānots pabeigt 2020. gadā) tiks apkopota informācija un sniegti priekšlikumi normatīvā regulējuma papildināšanai.
- Izstrādāti IAUI iekšējie noteikumi Nr. 119 “Izložu, azartspēļu, preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas pārbaudes kārtība”, ar kuriem noteikta attālinātas pārbaudes veikšanas kārtība interaktīvo azartspēļu un izložu organizēšanas sistēmās, noteikti pamatprincipi un metodes interaktīvo azartspēļu un izložu uzraudzībā, kuri balstīti uz risku pieeju, kā arī iekļauta kārtība par azartspēļu vietu pārbaudēm, izmantojot pieejamo AKUS.

6.tabula

4.Darbības virziens: Inspekcijas administratīvās darbības pilnveidošana				
Rezultāts	Rezultatīvais rādītājs	Rezultatīvā rādītāja skaitliskās vērtības		
		2019-pl.	2019-fakt.	%
4.1.Ieņēmumu nodrošinājums iestādes darbības kapacitātes stiprināšanai	4.1.1.ieņēmumi no maksas pakalpojumiem (euro)	11210	5515,32	49,2
	4.1.2.izsniegtie azartspēļu iekārtu identifikācijas numuri (skaits)	700*	492	70,2
	4.1.3. azartspēļu iekārtu atjaunošanas rādītājs (%) (jaunu reģistrēto iekārtu īpatsvars pret kopējo reģistrēto iekārtu skaitu)	5	5,76	+0,76
4.2. Nodrošināta iestādes darba kvalitāte	4.2.1.klientu apmierinātības līmenis (10 baļļu skalā)	8	n/a	-

*-precizēts rezultatīvais rādītājs atbilstoši FM apstiprinātajiem rādītājiem

Paskaidrojums par administratīvo darbību.

1) Sagatavoti 35 lēmumi, izsniegti 492 iekārtu identifikācijas numuri, pašu ieņēmumi no identifikācijas numuru izsniegšanas sastāda 5515,32 euro, kas ir 49,2% no plānotā. Neizpilde skaidrojama ar zemo aktivitāti jaunu azartspēļu iekārtu reģistrēšanā. To ietekmē pašvaldību aktivitātes plānojot azartspēļu vietu slēgšanu un darbības aizliegumus.

Kopumā 2019.gadā reģistrētas 8531 azartspēļu iekārtas, no tām, no jauna reģistrētas 492 iekārtas jeb 5,76% no visām reģistrētajām. No jauna reģistrēto iekārtu vidū visplašāk pārstāvētas AGI iekārtas (30,2% no kopējā jauno iekārtu skaita), IGT iekārtas – 25,8%, Latvijas ražotāja DLV iekārtas 14,2%, kā arī Bally, EGT, Synott iekārtas – katra pa 10% no kopējā iekārtu skaita.

2) Iestādes darba kvalitātes mērīšanai 2019.gadā netika izmantota klientu aptauja, tā plānota 2020.gadā. Inspekcija ir viena no 22 uzraudzības iestādēm, kas 2017.gada 15.jūnijā parakstījusi sadarbības memorandu par principa “Konsultē vispirms” ieviešanu. Minētais princips arī 2019.gadā tika ievērots Inspekcijas darbībā. Gan azartspēļu organizētājiem, gan to klientiem ir iespēja tieši, izslēdzot formālu birokrātisku šķēršļu ierobežojumus, saņemt informāciju vai skaidrojumu no attiecīgas amatpersonas. 2019.gadā gan tirgus dalībnieki – Inspekcijas klienti, gan iestādes darbinieki, gan vadība piedalījās iestādes darbības vērtējumā, lai saņemtu novērtējumu un ieteikumus aktivitātes pilnveidošanai. Kopvērtējumā inspekcijas darbs tika atzinīgi novērtēts un Inspekcija saņēma Līderu grupas vērtējumu.

2.3. Informācija par sniegtajiem pakalpojumiem

Atbilstoši noteiktajām funkcijām, iestādes sniegtie pakalpojumi 2019.gadā ir bijuši šādi - valsts pārvaldes funkciju īstenošana, veicot izložu, azartspēļu organizētāju, azartspēļu pakalpojumu sniedzēju un preču un pakalpojumu loteriju organizētāju licencēšanu, nodrošinot godīgas konkurences principus.

Inspekcijas pienākumos ietilpst pārliecināties par plānotā izložu un azartspēļu nodevas un nodokļa apjoma ieskaitīšanu valsts budžetā, lai analizētu sagatavoto priekšlikumu pamatotību un efektivitāti, plānotu ienākumus valsts budžetā nākošiem termiņiem. Inspekcijas funkcijās ietilpst arī veikt azartspēļu automātu un galdu reģistrēšanu, izvērtēt iesniegto tehnisko dokumentāciju un atbilstības apstiprinājumus, un pozitīva izvērtējuma rezultātā piešķirt iekārtām identifikācijas numurus.

Saskaņā ar likuma “Par nodokļiem un nodevām” 1.panta 5.¹ apakšpunkta nosacījumiem Inspekcija šī likuma izpratnē ir **valsts nodevas administrācija**, kura kontrolē kompetencē esošās izložu un azartspēļu nodevas un preču un pakalpojumu loteriju organizēšanas nodevas samaksu un uzskaiti pēc naudas plūsmas un uzkrājuma principa. Inspekcija savā darbā vadās no 07.08.2018 Ministru Kabineta noteikumiem Nr.453 “Valsts nodevu uzskaites noteikumi”, kas nosaka kārtību un apjomu, kādā jāveic valsts nodevu uzskaitē, nodrošinot informāciju par aprēķināto un samaksāto valsts nodevu summu.

Saskaņā ar Statistikas likuma 1.panta 9.daļu Inspekcija ir **statistikas iestāde**, kura Oficiālās statistikas programmas ietvaros nodrošina kompetencē esošo oficiālo statistiku. Oficiālā statistika jānodrošina, ievērojot Eiropas Statistikas prakses kodeksa principus.

Saskaņā ar 20.12.2016. Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 819 "Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas sniegtā maksas pakalpojuma cenrādis" Inspekcija sniedz **maksas pakalpojumu** par azartspēļu automāta vai iekārtas identifikācijas numura izsniegšanu.

2019.gadā inspekcijas amatpersonas sniegušas šādus pakalpojumus:

- 15 azartspēļu organizēšanas licenču izsniegšana vai pārreģistrācija;
- 386 azartspēļu organizēšanas vietu (kazino, spēļu zāļu, bingo zāļu, totalizatora likmju pieņemšanas vietu) licenču izsniegšana vai pārreģistrācija;
- 5 azartspēļu pakalpojumu sniegšanas licences;
- 23 valsts mēroga un vietēja mēroga izložu licenču izsniegšana vai pārreģistrācija;
- 1 interaktīvo izložu organizēšanas licences pārreģistrācija;
- 1 interaktīvo azartspēļu organizēšanas licences izsniegšana;
- 748 azartspēļu iekārtu un spēles programmu atbilstības pārskatu izvērtēšana un interaktīvo spēļu programmu sertifikātu reģistrēšana;
- 2512 – izskatīti un VAIS reģistrēti azartspēļu noteikumi;
- 492 azartspēļu automātu un galdu pierēģistrēšana un identifikācijas numuru izsniegšana, sagatavoti 35 lēmumi;
- 602 preču un pakalpojumu loteriju atļauju izsniegšana, tajā skaitā, 439 atļaujas (jeb 72,9%) izsniegtas paātrinātā kārtībā;
- sniegti 295 skaidrojumi un konsultācijas fiziskām un juridiskām personām, lai novērstu pārkāpumus pirms to izdarīšanas;
- izskatīts 81 fizisko personu iesniegums;
- saņemti 535 fizisko personu iesniegumi iekļaušanai Pašatteikušos personu reģistrā.

2018.gada decembrī uzsākta un 2019.gada janvārī pabeigta Inspekcijas Dokumentu pārvaldības kārtības aktualizēšana, ņemot vērā Finanšu ministrijas 2018.gada 2. pusgadā izstrādātos iekšējos normatīvos aktus lietvedības jomā, Vispārējo datu aizsardzības regulu un ārējos normatīvos aktus lietvedības jomā, ieviešot automatisko lietvedības sistēmu (ALS) ar dokumentu elektronisko apriti.

Inspekcija maksimāli veicina lietvedības organizēšanu elektroniskajā vidē, aicinot klientus dokumentus iesniegt ar e-parakstu un atbildes nosūtīt ar e-parakstu. 2019.gadā saņemti un ALS reģistrēti 4892 dokumenti, no tiem 2323 saņemti elektroniski e-pastā, 396 dokumenti ienākuši no vienotās e-adreses un 207 iesūtīti, izmantojot portālu latvija.lv un 1966 saņemti papīra formā. Nosūtīto dokumentu kopskaits 2019.gadā - 1229, e-pastā nosūtīti 854, vienotajā e-adresē 303, bet papīrā formā sagatavoti tikai 72 dokumenti. Salīdzinot ar 2018.gadu, ALS reģistrēto saņemto dokumentu apjoms pieaudzis par apmēram 10%, audzis elektronisko dokumentu skaits. Ar 2019.gadu nosūtāmie dokumenti tiek sagatavoti ALS tikai elektroniski.

2019.gadā tika veikti uzlabojumi Inspekcijas informāciju sistēmā un Centralizētais kazino apmeklētāju reģistrs (CKAR) tika pievienots Vienotajai azartspēļu informācijas sistēmai (VAIS). Tas mazināja administratīvos šķēršļus, un azartspēļu organizētāji paši kazino reģistra datus ievietoja CKAR katra mēneša pirmajā darba dienā.

Normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā Inspekcija sagatavojusi 141 atbildes vēstules uz tiesībaizsardzības iestāžu pieprasījumiem, reģistrējot tās īpašajā lietvedībā.

2019.gada 3.aprīlī Saeimas pieņemtajos grozījumos Azartspēļu un izložu likumā tika noteikts, ka no 2020.gada 1.janvāra personām, kurām azartspēles rada problēmas būs iespējams reģistrēties Pašatteikušos personu reģistrā. Līdz ar to, inspekcija pieņēma personu iesniegumus, kurus 2020.gada 1.janvārī iekļaut Pašatteikušos personu reģistrā. Vienlaikus 2019.gada 1.jūlijā Inspekcijā darbu sāka psihologs-konsultants, kura pienākumos ietilpst sniegt psiholoģisku atbalstu personām, kurām azartspēļu un interaktīvo izložu spēlēšana rada problēmas.

2019.gada 6 mēnešu periodā Inspekcijas psihologs-konsultants ir sniedzis nozīmīgu ieguldījumu personām un viņu ģimenes locekļiem, kam azartspēles rada problēmas un tas ir pierādījis, ka šāds atbalsts sabiedrībā ir nepieciešams.

- Kopumā pieņemti iesniegumi no 170 cilvēkiem. Klienti vienmēr informēti par palīdzības iespējām šeit un citās iestādēs un organizācijās.
- Sniegtas 295 konsultācijas - no tām vienreizējas 170, kad tiek iesniegts iesniegums reģistrā, un 125 atkārtotas konsultācijas gan pašiem spēlmaņiem, gan tuviniekiem, kas vēlējušies ilgstošu sadarbību atvērtošanās sākumposmā.
- Novadītas 22 atbalsta grupas azartspēļu spēlētājiem, 7 atbalsta grupas spēlētāju tuviniekiem.
- Izveidota un pastāvīgi papildināta Inspekcijas mājaslapa "Psihologa atbalsts" sadaļa, ievietojot informāciju spēlētājiem, viņu tuviniekiem par azartspēļu atkarību, līdzatkarību, palīdzības iespējām.
- Izstrādāts informatīvais buklets azartspēļu spēlētājiem un arī atsevišķi tuviniekiem par azartspēļu spēlēšanu, iespējamām sekām, palīdzības iespējām šeit inspekcijā un citur.
- Sadarbība ar esibrivs.lv vadītāju D.Caicu, kopā vadot semināru sociālajiem darbiniekiem par tēmu "Noliegums darbā ar azartspēļu spēlētāju".
- Novadītas informatīvās tikšanās speciālistiem VSIA Slimnīca 'Ģintermuiža' Minesotas programmas darbiniekiem un RPNC Ambulatorās narkoloģijas dienesta darbiniekiem.
- Kopumā 2019.gadā saņemti 535 iesniegumi ar lūgumu iekļaut personu Pašatteikušos personu reģistrā sākot ar 2020.gada 1.janvāri.

2.4. Iekšējā audita pasākumi un ieteikumi

Atbilstoši apstiprinātam plānam, Inspekcijas iekšējo auditu veic Finanšu ministrijas Iekšējā audita departaments. Paralēli tam, Inspekcijā revīzijas pastāvīgi veic Valsts kontrole. 2019.gadā par inspekcijas darbu veiktas vairākas pārbaudes.

2019.gadā FM Iekšējā audita departaments veicis 3 auditus –

- “Fiziskās personas datu aizsardzības prasību ieviešanas atbilstība IAUI”,
- “Valsts nodevu administrēšana un uzskaitē”,
- decembrī piedalījās gada pārskata inventarizācijā.

2019.gadā Valsts kontrole veica revīzijas par Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcijas 2018.gada finanšu pārskata sagatavošanas pareizību un “Par Latvijas Republikas 2018.gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un pašvaldību budžetiem”, t.sk. vērtējot “Centrālo valsts iestāžu grāmatvedības uzskaites centralizācija” īstenošanu Valsts kasē. Auditā un revīziju rezultātā inspekcija saņēmusi ieteikumus darbības un procesu pilnveidošanai, kas tiks ieviesti norādītajos termiņos.

3. Informācija par inspekcijas personālu

Viens no Inspekcijas, kā valsts pārvaldes iestādes uzdevums ir – nodrošināt iestādes efektīvu darbību, klientorientētu pakalpojumu sniegšanu, atbalstīt nodarbināto profesionalitātes celšanu un ieviest aktīvu komunikāciju ar sabiedrību. Šī uzdevuma izpildē pastāvīgi notiek iestādes darbinieku zināšanu pilnveidošana, nepieciešamības gadījumā veicot darbinieku papildus apmācību, lai pēc iespējas paplašinātu strādājošo kompetences un nodrošinātu visu funkciju izpildi noteiktajos termiņos.

Izložu un azartspēļu uzraudzības inspekcija strādā no 1998.gada 1.janvāra. Inspekcijā uz 2019.gada 1.janvāri bija nodarbināti 19 strādājošie. Inspekcijas struktūrā ir 2 departamenti: Kontroles departaments ar 2 nodaļām un Juridiskais departaments ar Licencēšanas nodaļu un Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļu. Kopumā uz 2019.gada 31.decembri personāla sarakstā iekļautas 20 amata vietas (ar 1.jūliju izveidota psihologa – konsultanta amata vieta), faktiski nodarbināti 19 darbinieki. 2019.gadā 1 darbinieks izbeidzis darba attiecības (01.12.19) Inspekcijā.

Būtisku darba apjoma pieaugumu veicina fakts, ka inspekcija un tās uzraudzībā esošie komersanti ir Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas, terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk - NILLTFPNL) subjekti, uz kuriem attiecas *Moneyval* efektivitātes un tehniskās atbilstības novērtējuma procesā konstatēto trūkumu novēršana un novērtējuma ietvaros izteikto rekomendāciju ieviešana Pasākumu plānā noteiktajā apmērā un termiņos. 2019.gadā Kontroles departamenta 2.nodaļas vadītājs un vecākā inspektore (ar specializāciju NILLTFPN jautājumos) bija iesaistītas darba grupās Pasākumu plāna izstrādei, normatīvo aktu izstrādē, kā arī veica nozīmīgu ieguldījumu uzraugāmās nozares komersantu apmācībā, normatīvo vadlīniju izstrādē un ziņojumu sniegšanā Finanšu izlūkošanas dienestam.

Lai veiktu profesionālu izložu un azartspēļu uzraudzību atbilstoši aktuālajam azartspēļu un izložu nozares piedāvājumam un tendencēm, Inspekcija turpinās darbiniekiem nodrošināt nepārtrauktu apmācību un profesionālo iemaņu celšanu. Izložu un azartspēļu nozare ir specifiska nozare, tāpēc Inspekcijas darbinieki ar savām zināšanām, prasmi, profesionalitāti un pieredzi ir lielākā Inspekcijas vērtība. Kopumā 2019.gadā Inspekcijas darbinieki 35 dažādos mācībuursos noklausījušies 354 mācību stundas, ko organizējusi gan Valsts administrācijas skola, gan CERT.lv, gan Valsts Kanceleja, gan citas mācību iestādes.

Labākie darbinieki novērtēti un saņēmuši Finanšu ministrijas apbalvojumus – Par nozīmīgu ieguldījumu izložu un azartspēļu nozares uzraudzības nodrošināšanā, Finanšu un administratīvā nodrošinājuma nodaļas vadītāja Sanda Liepiņa apbalvota ar FM Atzinības rakstu.

Inspekcijas priekšniece un citas inspekcijas amatpersonas regulāri tik nosūtītas pieredzes apmaiņas komandējumos, gan lai iegūtu jaunu informāciju par uzraudzības un kontroles metodēm, gan arī informētu ārvalstu kolēģus par azartspēļu un izložu regulējumu Latvijā. Inspekcijas amatpersonas aktīvi iesaistās Eiropas Azartspēļu uzraudzības iestāžu Foruma darbā un atsevišķās Darba grupās – InfoStat darba grupā, interaktīvo azartspēļu regulējuma darba grupā un Atbildīgas spēles principu Darba grupā. Darba grupās izskatītie jautājumi tiek piemēroti arī Inspekcijas darbā. InfoStat darba grupas sēde notika Rīgā, 2019.gada novembrī. Tajā tika izskatīts jautājums par nepieciešamās informācijas apkopošanu un aptaujā iekļaujamajiem jautājumiem. Šajā aptaujā plānots analizēt azartspēļu automātu izvietojumu, prasības, nosacījumi, ierobežojumi, automātu spēles lojalitātes programmas un to nosacījumi.

Ievērojot 2015.gada 27.novembrī parakstītā savstarpējās sadarbības līguma nosacījumus starp ES azartspēļu uzraudzības iestādēm, Inspekcijas amatpersonas sagatavojušas atbildes uz 12 informācijas pieprasījumiem no Lietuvas (5 pieprasījumi), Čehijas (3), Polijas, Francijas, Bulgārijas, Somijas, kā arī Latvija izsūtījusi 2 informācijas pieprasījumus par normatīvo regulējumu pašvaldību jomā un azartspēļu automātu tehnisko prasību jomā.

4.Komunikācija ar sabiedrību

Viens no Inspekcijas, kā valsts pārvaldes iestādes uzdevums ir – nodrošināt iestādes efektīvu darbību, klientorientētu pakalpojumu sniegšanu, atbalstīt nodarbināto profesionalitātes celšanu un ieviest aktīvu komunikāciju ar sabiedrību. Šī uzdevuma izpildē pastāvīgi notiek iestādes darbinieku zināšanu pilnveidošana, nepieciešamības gadījumā veicot darbinieku papildus apmācību, lai pēc iespējas paplašinātu strādājošo kompetences un nodrošinātu visu funkciju izpildi noteiktajos termiņos.

Sabiedrības informētības veicināšana par azartspēļu ietekmi uz indivīdu un sabiedrību kopumā, par ieviestajiem un īstenotajiem atkarību profilakses, preventīvajiem, problemātisko spēlētāju atbalsta un sabiedrību izglītojošiem pasākumiem, ir kļuvusi par vienu no nozīmīgām Inspekcijas darba sastāvdaļām 2019.gadā un noteikti arī turpmākajā periodā.

Komunikācijai ar sabiedrību noteikti šādi galvenie uzdevumi:

- 1) veicināt sekmīgu valsts politikas realizāciju izložu un azartspēļu organizēšanā,
- 2) iedzīvotāju un spēļu organizētāju uzticības veicināšana Inspekcijai,
- 3) vispusīgas informācijas nodrošināšana par Inspekciju un tās darbību, skaidrojot tās lomu valsts pārvaldē un aizsargājot spēlētāju tiesības un intereses.

Lai sekmīgāk īstenotu Inspekcijas veikto aktivitāšu novadīšanu sabiedrībai un medijiem, Inspekcija radusi iespēju noslēgt sadarbības līgumu ar mediju sabiedrību “Fauna” par ārpakalpojuma atbalsta sniegšanu komunikācijas jautājumos. 2019.gada vasarā bija nepieciešams profesionāls atbalsts, lai sabiedrību informētu par kompleksajiem pasākumiem nelegālo interaktīvo azartspēļu vietņu ierobežošanā, pastiprināti iesaistot komercbankas un finanšu iestādes, tām uzlietos par pienākumu atteikt maksājumus uz nelegālām vietnēm, kā arī informēt par likumā noteikto atbildību fiziskajai personai par dalību nelicencētās azartspēlēs.

Papildus tam, 2019.gada 3.aprīlī Saeimas pieņemtajos grozījumos Azartspēļu un izložu likumā tika noteikts, ka no 2020.gada 1.janvāra personām, kurām azartspēles rada problēmas būs iespējams reģistrēties Pašatteikušos personu reģistrā. Vienlaikus 2019.gada 1.jūlijā Inspekcijā darbu sāka psihologs-konsultants, kura pienākumos ietilpst sniegt psiholoģisku atbalstu personām, kurām azartspēļu un interaktīvo izložu spēlēšana rada problēmas. Visu minēto aktivitāšu publiskošanai un skaidrošanai sabiedrībai, bija nolemts noslēgt pakalpojumu līgumu par komunikācijas atbalstu Inspekcijai.

Inspekcija, kā iestāde, izveidota un darbojas pēc “vienas pieturas aģentūras” principa, kur ikviena persona bez diskusijām (par iestādes kompetenci, jautājuma

piekritību), ātri un operatīvi, var vērsties ar sūdzību, prasību vai jebkādu iesniegumu par savu tiesību iespējamu aizskārums. Arī juridiskas personas vienā iestādē operatīvi var saņemt visu informāciju un nepieciešamās licences un atļaujas savu darbību veikšanai. Inspekcijas amatpersonas nekavējoties uzsāk darbības, lai esošo situāciju/problēmu atrisinātu un novērstu, kā arī nepieļautu atkārtotanos nākotnē. 2019.gadā Inspekcijā saņemti 81 fizisko personu iesniegums par azartspēļu interneta vietņu, spēļu vietu, izložu organizēšanu vai preču un pakalpojumu organizētāju darbību. Visi saņemtie iesniegumi izvērtēti, veiktas pārbaudes vai sniegtas skaidrojošas atbildes.

Inspekcija regulāri organizē informatīvās sanāksmes nozares uzņēmumu vadītājiem un amatpersonām par nozarei svarīgām aktualitātēm – statistikas rādītājiem, plānotiem normatīvo aktu grozījumiem, kā arī tiek sniegti skaidrojumi par inspekcijas konstatētajiem pārkāpumiem un to būtību. 2019.gadā ir notikušas 4 šādas sanāksmes. Papildus tam notikušas tikšanās ar Latvijas Spēļu biznesa asociācijas vadību un jaunizveidotās Latvijas Interaktīvo azartspēļu biedrības vadību un biedriem par nozares aktualitātēm, diskusijas par sagatavotajiem likumprojektiem, kā arī ar atsevišķu kapitālsabiedrību amatpersonām pēc viņu lūguma. Pastāvīgi tiek sniegta informācija masu medijiem par nozares aktualitātēm.

Inspekcija ir viena no 22 uzraudzības iestādēm, kas 2017.gada 15.jūnijā parakstījusi sadarbības memorandu par principa “Konsultē vispirms” ieviešanu. Minētais princips tika ievērots Inspekcijas darbībā jau iepriekš. Gan azartspēļu organizētājiem, gan to klientiem ir iespēja tieši, izslēdzot formālu birokrātisku šķēršļu ierobežojumus, saņemt informāciju vai skaidrojumu no attiecīgas amatpersonas. 2019.gadā gan tirgus dalībnieki – Inspekcijas klienti, gan iestādes darbinieki, gan vadība piedalījās iestādes darbības vērtējumā, lai saņemtu novērtējumu un ieteikumus aktivitātes pilnveidošanai.

Regulāri tiek sniegta informācija masu medijiem par nozares aktualitātēm. Inspekcijas amatpersonas regulāri piedalās darba grupās, diskusijās, tai skaitā, Saeimas Budžeta un Finanšu (nodokļu) komisijas sēdēs, Tieslietu ministrijas, Finanšu izlūkošanas dienesta, Iekšlietu ministrijas, VID u.c. sniedzot viedokli un informāciju savas kompetences ietvaros.

Gan saziņā ar izložu un azartspēļu organizētājiem, gan iestādēm un fiziskām personām Inspekcija aicina izmantot un izmanto elektroniskos saziņas līdzekļus, tajā skaitā, dokumentus ar e-parakstu. Stabila sadarbība izveidojusies ar lielākajiem medijiem.

Būtisks publiskās informācijas avots ir Inspekcijas interneta mājaslapa www.iaui.gov.lv Mājaslapā ir plaši pieejama informācija par Inspekciju, tās funkcijām, struktūru un izveidošanas vēsturi, par ieņēmumiem budžetā no izložu un azartspēļu organizēšanas, par uzraudzības un kontroles rezultātiem. Mājaslapā pieejami nozares statistikas dati, visi ārējie un iekšējie normatīvie akti, kas regulē izložu un azartspēļu, kā arī preču un pakalpojumu loteriju organizēšanu. Inspekcijas mājaslapas apmeklētājiem ir iespējams ar elektroniskā pasta starpniecību uzdot Inspekcijas darbiniekiem viņus interesējošus jautājumus un par tiem saņemt izsmeļošas atbildes. Papildus tam, visa minētā informācija mājaslapā pieejama arī angļu valodā.

Lai piesaistītu pēc iespējas plašāku sabiedrības loku, saņemtu atgriezenisko saiti par nozares darba novērtējumu un Inspekcijas darbību, 2019.gada nogalē izveidots arī Inspekcijas Facebook konts, kurā regulāri tiek atjaunota informācija par nozares darbību un iespējām saņemt atbalstu problēmu situācijās.

5. Izložu un azartspēļu nozares darbības rezultāti

Pēc kapitālsabiedrību operatīvās informācijas, 2019.gadā izložu un azartspēļu nozares ieņēmumi no azartspēlēm un izlozes biļešu realizācijas sasniedz 355,3 milj.euro, kas ir par 36,8 milj.euro jeb 11,6% vairāk nekā 2018.gadā. Tajā skaitā, neto ieņēmumi no azartspēlēm sasniedz 307,05 milj.euro, kas ir par 10,5% vairāk nekā 2018.gadā, bet izložu apgrozījums sasniedzis 48,249 milj.euro, kas par 18,2% pārsniedz 2018.gada apgrozījumu.

7.tabula

Nozares finansiālās darbības rādītāji 2018.- 2019.gadā

(milj. euro)

	Rādītāji	2018.g.	2019.g.	%
1.	Azartspēļu uzņēmumu kopējie ieņēmumi	293,467	324,347	110,5
1.1.	Ieņēmumi no azartspēlēm, t.sk.,	277,701	307,051	110,5
	Azartspēļu automāti	216,923	231,596	106,7
	Spēļu galdi (rulete, kārtis)	16,649	17,315	104,0
	Bingo zāles	0,215	0,232	108,2
	Totalizatora punkti	2,759	3,223	116,8
	Interaktīvās azartspēles	41,155	54,684	132,8
2.	Izložu ieņēmumi kopā	40,868	48,416	118,5
2.1.	Izložu ieņēmumi no biļešu realizācijas	40,806	48,249	118,2
3.	Azartspēļu un izložu ieņēmumi kopā	334,335	372,763	111,5
3.1.	Ieņēmumi no azartspēlēm un izlozes biļešu realizācijas	318,507	355,300	111,6

Kā redzams 7.tabulā, lielākais ieņēmumu pieaugums sasniegts interaktīvo azartspēļu jomā – 32,8% vairāk nekā 2019.gadā, vismērenākais pieaugums redzams kazino spēļu galdu ieņēmumos – 4,0% pieaugums pret 2019.gada līmeni. Ieņēmumi no azartspēļu automātiem pieauguši par 6,6%, bet vismazākais fiskālais apjoms ir ieņēmumiem no bingo zālēm 0,232 milj.euro, kas izskaidrojams ar mazo klientu interesi par šo spēļu veidu un paredzams, ka turpmāk šis piedāvājums varētu vēl vairāk samazināties.

Izložu ieņēmumi no biļešu realizācijas sastāda 48,249 milj.euro, kas ir par 7,443 milj.euro jeb 18,2% vairāk nekā 2018.gadā. No kopējiem ieņēmumiem 53,0% gūti no momentloteriju un skaitļu loterijas realizācijas biļešu tirdzniecības vietās, bet 47% gūti no biļešu realizācijas ar elektronisko sakaru starpniecību.

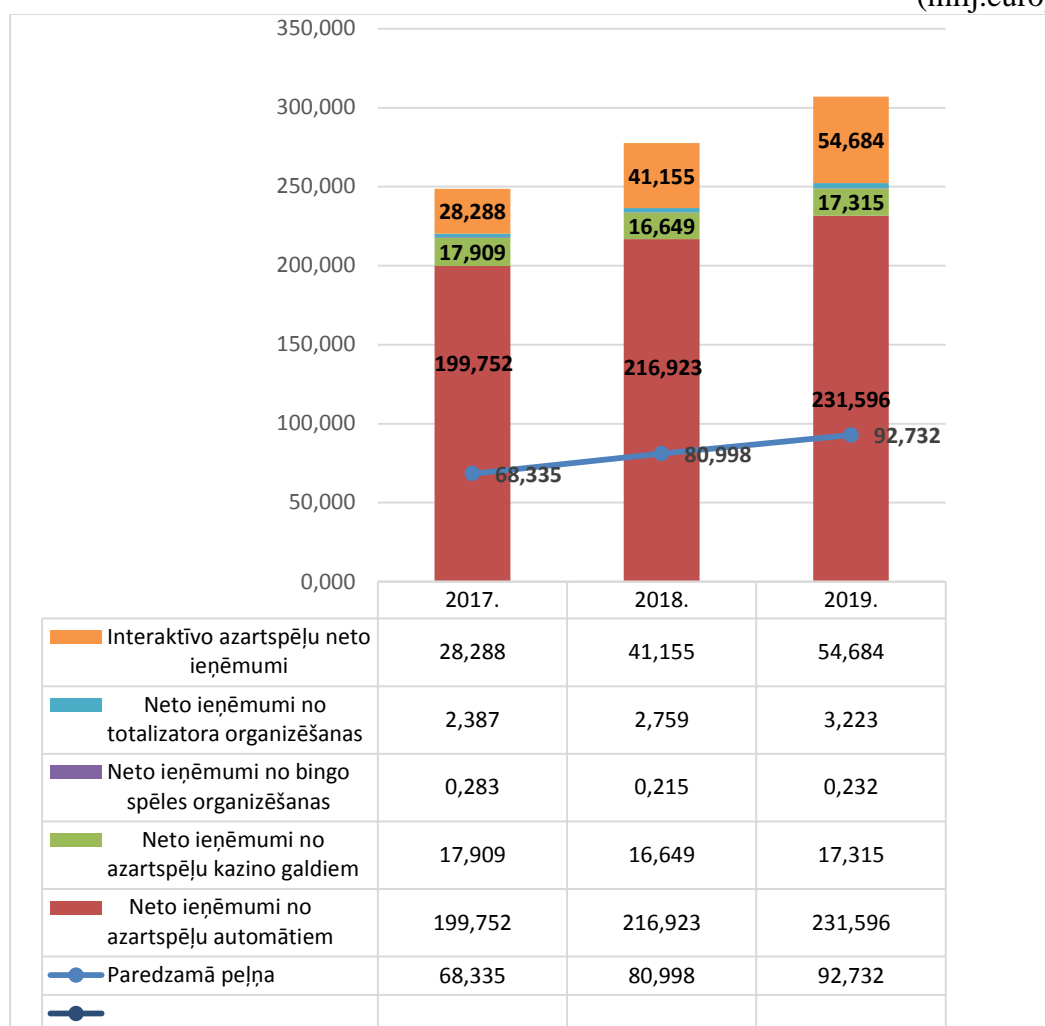
Kopumā izložu un azartspēļu nozarē uz 2019.gada 31.decembri darbojas 16 azartspēļu kapitālsabiedrības un VAS “Latvijas Loto”, kā arī 5 kapitālsabiedrības, kas sniedz azartspēļu pakalpojumus (tiešsaistes raidīšana). Minētās kapitālsabiedrības savu darbību veic saskaņā ar Azartspēļu un izložu likuma prasībām izsniegto licenci azartspēļu un izložu organizēšanas vietās un pakalpojumu sniegšanas vietās. Kopumā klasisko azartspēļu organizēšanu (spēļu zāles, kazino, bingo zāles) veic 10 operatori, totalizatora likmju pieņemšanas vietu darbību nodrošina 5 operatori, bet interaktīvo azartspēļu darbību nodrošina 9 operatori, vēl 2 ir saņēmuši licenci, bet vēl nav uzsākuši darbību un 3 operatoru iesniegumi licences saņemšanai ir izskatīšanas procesā.

Jāatzīmē, ka 2019.gadā tika anulētas divas azartspēļu organizēšanas licences – SIA “Bliks” azartspēļu organizēšanas licence zaudēja spēku, jo SIA “Bliks” reorganizācijas procesa ietvaros tiks pievienota SIA “DLV” un SIA “DLV” kļuva par visu saistību un tiesību pārņēmēju. Savukārt SIA “Gamex” licences pārreģistrācijas procesā tika pieņemts lēmums par licences nepārreģistrēšanu, jo kapitālsabiedrības parādsaistības pārsniedz tās aktīvus un Inspekcija neguva pārliecību par SIA “Gamex” dalībnieku naudas izcelsmes tiesiskumu darījumu veikšanai.

8.tabula

Neto ieņēmumi no azartspēlēm un paredzamā peļņa
2017.-2019.gads

(milj.euro)

Kopējos azartspēļu ieņēmumos mainās dažādu azartspēļu veidu īpatsvars. 2017.gadā kopējie azartspēļu ieņēmumi sastādīja 248,619 mil.euro, no tā, ieņēmumi no

azartspēļu automātu darbības sastādīja 80,3%, ieņēmumi no kazino spēļu galdiem 7,2% un interaktīvo azartspēļu ieņēmumi 11,4%.

2019.gadā kopējie azartspēļu ieņēmumi sastādīja 307,051 milj.euro, no tā, ieņēmumi no azartspēļu automātiem samazinājās līdz 75,4%, ieņēmumi no kazino galdiem līdz 5,63%, bet interaktīvo azartspēļu ieņēmumu īpatsvars pieauga līdz 17,8%, jeb 6,4%% vairāk nekā divus gadus iepriekš.

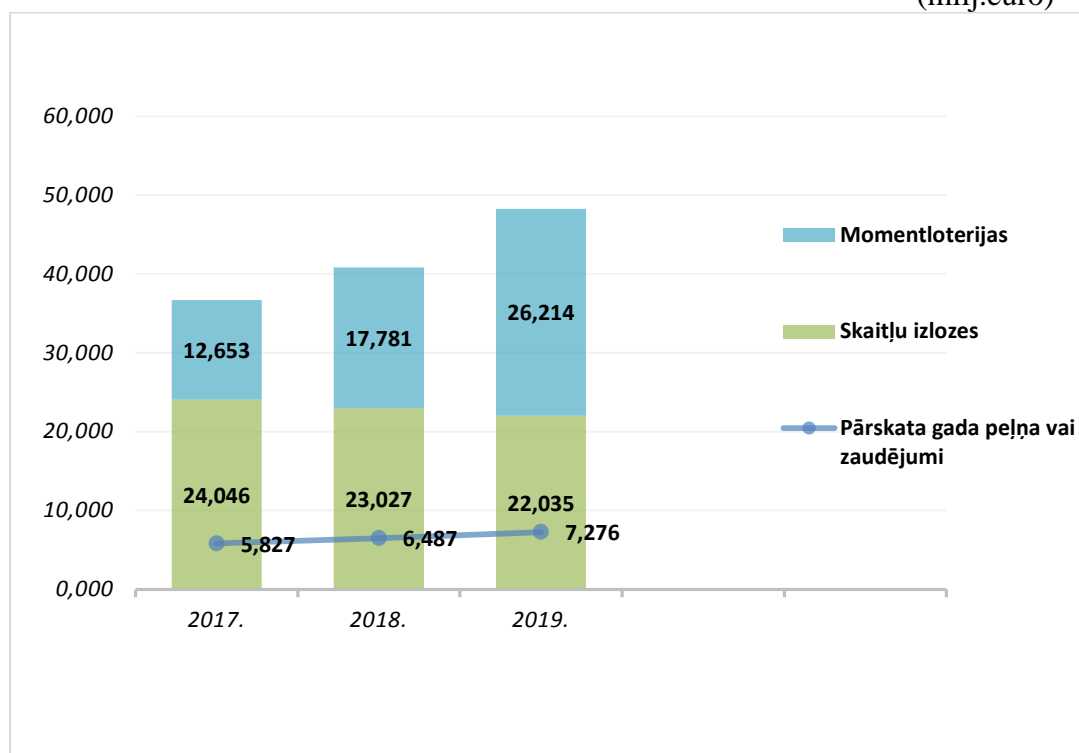
Uz 2019.gada 31.decembri Latvijā tiek ekspluatēti 8720 azartspēļu automāti, kas ir par 70 vienībām vairāk nekā gadu iepriekš, un 67 kazino spēles galdi (pieaugums par 1 ruletes galdu un 4 kāršu spēles galdiem), kas uzstādīti 310 spēļu zālēs un 5 kazino. Spēļu zāļu skaits jau ilgāku laiku ir nemainīgs, atsevišķas zāles tiek slēgtas uz remonta laiku. 2018.gadā slēdza divus kazino, kas arī savu darbu neatjaunoja.

Latvijā darbojas 75 totalizatora likmju pieņemšanas vietas, bet Latvijas loto piedāvātās loterijas var iegādāties 867 tirdzniecības punktos un interaktīvajā vidē.

9.tabula

Neto apgrozījums un peļņa no skaitļu izložu un momentloteriju realizācijas ieņēmumiem 2017.-2019.gadā

(milj.euro)

VAS "Latvijas Loto" 2019.gada neto apgrozījums no loterijas biļešu realizācijas ieņēmumiem sastāda 48,249 milj.euro, kas par 7,441 milj.euro jeb 18,2% pārsniedz 2018.gada rezultātus. Pretēji 2017.gada rādītājiem, kad biļešu realizācijas kopapjomā ar 65,5% dominēja skaitļu izlozes, tad 2019.gadā situācija ir mainījusies un skaitļu izlozes sastāda mazāko daļu jeb 45,6% no kopējā biļešu realizācijas apjoma. Tas izskaidrojams ar daudzveidīgo un mainīgo momentloterijas biļešu piedāvājumu, it īpaši pieminot Simtgades loteriju. Vienlaikus, apmēram 45% no visa skaitļu loteriju un momentloteriju biļešu realizācijas notiek, izmantojot elektronisko sakaru starpniecību. Pārskata gada prognozētā peļņa sastāda 7,276 milj.euro.

VAS "Latvijas Loto" piedāvā 16 momentloterijas, 6 skaitļu izlozes un "Latvijas Loto" piešķirta arī interaktīvo izložu licence, kura nodrošina iespēju skaitļu izlozēs un momentloterijās piedalīties attālināti, izmantojot elektronisko sakaru starpniecību.

2019.gada laikā VAS ‘Latvijas Loto’ pārskatījusi savu momentloteriju piedāvājumu, anulējot licences loterijām, par kurām zudusi spēlētāju interese un kuras kļuvušas nerentablas. To vietā tiek sagatavotas un piedāvātas jaunas momentloterijas, piemēram, Piķis, Bagāts, Karnevāls. Populārākā no visām ir Simtgades loterija, kas iesaista arvien jaunus māksliniekus loterijas biļešu noformēšanai, tā popularizējot un atbalstot tos, vienlaikus loterijā gūtie ieņēmumi tiek novirzīti visu Latvijas vidējās izglītības iestāžu viena labākā absolventa stipendijai 500 euro apmērā. Pārlicinoši populārākā skaitļu loterija ir ‘SuperBingo’, kam seko arī ‘5 no 35’, un starptautiskie projekti ar lieliem laimestu fondiem ‘VikingLotto’ un ‘Eurojackpot’.

VAS ‘Latvijas Loto’ veiksmīgi uzsākusi interaktīvo izložu organizēšanu.

2019.gada aprīlī tika veikti grozījumi 4 likumos, lai panāktu kompleksu pieeju nelicencēto azartspēļu vietņu pieejamības ierobežošanai, papildus dodot funkcijas un tiesības inspekcijai pieprasīt informāciju un veikt pārbaudes pie elektronisko sakaru komersantiem, uzliktot pienākumu finanšu iestādēm un maksājumu iestādēm atteikt personu maksājumus par dalību nelicencētās azartspēlēs.

Šis apstāklis veicina godīgas konkurences apstākļus azartspēļu tirgū, esošie tirgus dalībnieki paplašina interneta azartspēļu piedāvājumu ar jaunām spēlēm, kas veicina ieņēmumu pieaugumu. Pašlaik interaktīvo azartspēļu organizēšanas licence dažādiem azartspēļu veidiem izsniegta 10 kapitālsabiedrībām dažādu spēļu veidu organizēšanai, bet vēl vairāki iesniegumi licences piešķiršanai ir izskatīšanas stadijā. Nelicencēto vietņu bloķēšana un esošo tirgus dalībnieku jaunais piedāvājums turpina interaktīvo azartspēļu ieņēmumu apjoma pieauguma nodrošināšanu. 2019.gadā, salīdzinot ar 2018.gada rādītājiem, interaktīvo azartspēļu ieņēmumi pieauguši par 32,8%.

Pašlaik no kopējiem interaktīvo azartspēļu ieņēmumiem 27,2% aizņem totalizatora spēles, 71,9% kazino spēles (spēļu automāti, rulete, kāršu spēles) un pokera turnīru spēle 0,9%.

Analizējot nozares kapitālsabiedrību saimnieciskās darbības ieņēmumus, redzams, ka azartspēļu kapitālsabiedrību darbības rentabilitāte paaugstinās, tomēr 4 kapitālsabiedrībām operatīvā finanšu pārskata 2019.gada rezultāts uzrāda zaudējumus.

10.tabula

Izložu un azartspēļu kapitālsabiedrību ekonomiski finansiālās darbības rādītāji 2018. – 2019.gadā

Rādītājs	Mērvienība	2018.g.	2019.g.	%
Azartspēles				
Neto apgrozījums kopā	Milj.euro	293,467	324,347	110,5
t.sk., neto ieņēmumi no azartspēlēm	Milj.euro	277,701	307,051	110,5
azartspēļu iekārtu vidējais skaits mēnesī	Gab.	8693	8746	100,6
Izmaksas kopā	Milj.euro	212,469	231,615	109,0
t.sk., Aprēķinātais azartspēļu nodoklis	Milj.euro	42,171	42,918	101,7
Paredzamā peļņa/zaudējumi	Milj.euro	80,998	92,732	114,5
Paredzamā rentabilitāte	%	27,60	28,59	+0,99
Izlozes				

Neto apgrozījums kopā	Milj.euro	40,869	48,416	118,5
t.sk., apgrozījums no izlozēm	Milj.euro	40,808	48,249	118,2
Izmaksas kopā	Milj.euro	34,491	41,086	119,1
t.sk., Aprēķinātais izložu nodoklis	Milj.euro	2,923	3,145	107,6
Paredzamā peļņa/zaudējumi	Milj.euro	6,377	7,330	114,9
Paredzamā rentabilitāte	%	15,60	15,19	-0,41
Neto apgrozījums KOPĀ	Milj.euro	334,336	372,763	111,5
t.sk., neto ieņēmumi no azartspēlēm un izlozēm	Milj.euro	318,509	355,300	111,6
Kopējais nodarbināto skaits	Cilvēki	3866	3746	96,9

10.tabulā redzams, ka azartspēļu organizētāju apgrozījums pieaudzis par 10,5%, bet izmaksas pieaugušas par 9% pret iepriekšējo gadu. Šī abu rādītāju pieauguma starpība, kas arī uzkrāta iepriekšējos periodos, nodrošina paredzamā peļņas apmēra pieaugumu līdz 92,7 milj.euro, nodrošinot 28,5% rentabilitāti. Izložu organizētājam apgrozījuma pieaugums sastāda 18,5%, bet izmaksas pieaugušas par 19,1%. Izmaksu pieaugums tomēr nodrošina paredzamo peļņu 7,330 milj.euro, kas ir 14,9% pieaugums pret iepriekšējo gadu, nodrošinot 15,19% paredzamās rentabilitātes līmeni.

Nozares darbības rezultātā 2019.gadā **valsts budžetā** azartspēļu un izložu nodokļa un nodevas veidā ieskaitīti **40,969 milj.euro**, kas ir par 4,9% vairāk nekā 2018.gadā, tomēr par 2,194 milj.euro mazāk nekā bija plānots iekasēt. Tas skaidrojams ar lielāku prognozēto ieņēmumu pieaugumu no interaktīvajām azartspēlēm papildus nelegālo vietņu bloķēšanas rezultātā. Azartspēļu nodokļa ieņēmumi valsts budžetā pieauguši par 6,9% pret pagājušā gada rādītājiem un sastāda 34,193 milj.euro un tas ir par 2,307 milj.euro mazāk nekā plānots, izložu nodokļa ieņēmumu plāns izpildīts par 99,9% un sastāda 3,098 milj.euro, bet tas ir pieaugums pret 2018.gada nodokļu apjomu par 0,101 milj.euro.

Pašvaldību budžetos aprēķinātais azartspēļu nodoklis sastāda **9,5 milj.euro**, kas ir 2018.gada apmērā. Papildus speciālajiem nodokļiem un nodevām, nozares kapitālsabiedrībām, pēc operatīvajā statistikas pārskatā sniegtajām ziņām, **citu nodokļu** (IIN, Soc.nodoklis, PVN, Dabas resursu nodoklis u.c.) veidā valsts budžetā aprēķināts **30,923 milj.euro**. (skatīt 11.tabulu).

11.tabula

Nozares uzņēmumu ieskaitījumi valsts un pašvaldību budžetā
no izložu un azartspēļu nodevas un nodokļa
un pārējiem aprēķinātiem nodokļiem 2018.-2019.gadā

(Milj.euro)

Ieņēmumi budžetā	2018.g.- Fakts	2019.g.- plāns	2019.g.- fakts	2019.pl./ 2019.f. (%)	2019.f./ 2018.f. (%)
Valsts budžetā	39,066	43,163	40,969	94,9	104,9
- azartspēļu nodoklis	31,962	36,500	34,193	93,6	106,9
- izložu nodoklis	2,997	3,100	3,098	99,9	103,3
- valsts nodeva	4,107	3,563	3,678	103,2	89,6
Pašvaldību budžetā	9,523	9,800	9,500 (prognoze)	96,9	99,9
Pārējie aprēķinātie nodokļi	27,029	x	30,923	X	114,4

Preču un pakalpojumu loterijas valsts nodeva	0,404	0,380	0,407	107,2	100,7
---	-------	-------	-------	-------	-------

2019.gadā Inspekcija izsniegusi 602 **preču un pakalpojumu loteriju atļaujas**, ar kopējo piedāvāto laimestu fondu 1,639 milj.euro, bet ar valsts nodevu apliekamais laimestu fonds ir 1,527 milj.euro, valsts budžetā ieskaitīti 0,407 milj.euro, kas ir 0,8% pieaugums pret iepriekšējo gadu. No kopējā atļauju skaita 439 jeb 72,9% loteriju atļaujas izsniegtas paātrinātā kārtībā, papildus iekasējot 20633 euro. Dažādu iemeslu dēļ 3 loteriju atļaujas tika anulētas un 17 lēmumi pieņemti par atteikumu izsniegt atļauju. Atteikums visbiežāk saistīts ar to, ka plānotie noteikumi nav saprotami, pārskatāmi vai rada šaubas par godīgu norisi, kā arī tiek piedāvātas preces, kas atbilstoši likumam ir aizliegtas kā loterijas produkts vai iespējamais laimests.

Kopējais preču un pakalpojumu laimestu fonds sastāda 1,639 milj.euro, kas ir par 2,6% lielāks nekā 2018.gadā, ar loterijas nodevu apliekamais laimestu fonds sastāda 1,527 milj.euro, iekasētā valsts nodeva sastāda 0,407 milj.euro.

IAUI Prioritātes un galvenie uzdevumi 2020.gadā

1. Elektronisko sakaru komersantu darbības uzraudzība nelicencētu interaktīvo azartspēļu un izložu piekļuves ierobežošanā. *(Izveidota sistēma, kuras izmantošana kontroles pasākumu veikšanā pie ESK Inspekcijai piešķirtajos piekļuves punktos ļaus ātri un efektīvi pārbaudīt, kā elektronisko sakaru komersanti pilda IAUI pieņemtos lēmumus par nelicencēto vietņu bloķēšanu, automatizējot pieprasāmās informācijas meklēšanu un saglabāšanu. Sistēmas izmantošana būtiski palielinās pārbaudīto efektivitāti, ņemot vērā IAUI cilvēkresursu kapacitāti.)*
2. Sabiedrības informētības veicināšana par azartspēļu ietekmi uz indivīdu un sabiedrību kopumā. *(Pašatteikumos personu reģistrs, bukleti, brošūras, psihologa konsultācijas)*
3. Inspekcijas darbības spēju stiprināšana, ieskaitot procesu modernizēšanu, pilnveidošanu un uz risku izvērtējumu balstītu nozares kontroli. *(Inspekcijas kapacitātes stiprināšana finanšu uzraudzības, interaktīvo azartspēļu un NILLTFPN jomā)*
4. Pilnveidots interaktīvo azartspēļu un izložu organizēšanas tiesiskais regulējums, nosakot vienotus un vienveidīgus principus interaktīvo azartspēļu un izložu ieņēmumu uzskaitē un informācijas apmaiņā ar VID. *(Valsts Kontroles ieteikumu 12., 14., 15.uzdevumi)*
5. Pilnveidots Preču un pakalpojumu loteriju likuma regulējums, vienkāršojot dokumentu iesniegšanas un lēmuma saņemšanas procesu, un samazinot administratīvo slogu organizētājiem un inspekcijai. *(Samazināts iesniedzamo dokumentu daudzums, pāreja uz e-dokumentiem, termiņu saīsināšana).*
6. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā prioritāte – nepārtraukta likuma subjektu iekšējās kontroles sistēmas kvalitātes paaugstināšana attiecībā uz proliferācijas finansēšanas identifikāciju.